Ազգ

Azg armenian daily

Յունիս 25 Ուրբաթ 1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիւ 119 (370)
գինը 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Աշխարհ

Համակարգված հարձակումներ թուրքական դեսպանատների դեմ

Երեկ հեսմիջօրեին համակարգված հարձակումներ կատարվեցին եւրոպայում Թուրքիայի մի շարք դեսպանատների վրա, մասնավորապես Մյունխենում, Բեռնում եւ Մարսելում: Զինյալների խմբերը գրեթե նույն ժամին հարձակվեցին վերոհիշյալ դեսպանատների վրա, պահանջելով վերջ տալ Թուրքիայում եւ այլուր հակաքրդական արշավին: Ֆրանսիայի երկրորդ քաղաք Մարսելում ամեն ինչ խաղաղ վերջացավ, երբ ոստիկանությունն արագ ձերբակալեց հարձակվողներին: Շվեյցարիայի մայրաքաղաք Բեռնում, սակայն, դեսպանատան գրավման պահին տեղի ունեցավ հրաձգություն հարձակվողների եւ պաշտպանվողների միջեւ: Սպանվեց պաշտպանվողներից մեկը, մինչ բազմաթիվ ուրիշներ՝ անցորդներից եւ ոստիկաններից, վիրավորվեցին: Ինչ վերաբերում է Մյունխենի հյուպատոսարանին, մինչեւ ուշ գիշեր այն գրավված էր մնում հարձակվողների կողմից: Թուրքիայի վարչապետի պաշտոնակատար Էրդալ Ինյոնյուն Անկարայից մեղադրեց Քուրդիստանի բանվորական կուսակցություն (PKK) անջատողական կազմակերպությանը, մինչ արտգործնախարար Հիքմեթ Չեթինը եվրոպական երկրներից պահանջեց զսպել եւ կանխել քուրդ քաղաքացիների, դիվանագիտական կորպուսի եւ տնտեսական շահերի դեմ բարձրացած «հիստերիայի ալիքը»:

Ղարաբաղ

Ուժգին հրետակոծվել է Ասկերանը

Հունիսի լույս 24-ի գիշերը Ադրբեջանի Աղդամի շրջանի ռազմական հենակետերից ծանր հրետանուց եւ «Գրադ» կայանքներից ուժգին հրետակոծության է ենթարկվել Ասկերան շրջկենտրոնը: Կան վիրավորներ եւ զգալի ավերածություններ: Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ, վկայակոչելով ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբից ստացված տեղեկությունները: Հայկական ստորաբաժանումները ստիպված են եղել պատասխան կրակ բացել, որից հետո թշնամին դադարեցրել է հրետակոծությունը: Երեկ եւ նախորդ գիշեր Մարտակերտի շրջանի Լյուլասազ եւ Մաղավուզ գյուղերի մերձակայքում ընթանում էին միայն տեղական բնույթի դիրքային մարտեր: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալներով, վերջին հնգօրյա մարտերի ընթացքում Մարտակերտ շրջկենտրոնի մոտ ադրբեջանական ուժերը տվել են 70 սպանված, որոնց մի մասը ազգությամբ ռուսներ են՝ Տոլյատի քաղաքից: ԼՂՀ ռազմաճակատի մյուս հատվածներում երեկ եւ նախորդ գիշեր առանձին դիրքային մարտեր են ընթացել:

Իրենց հերթին ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե երեկ եւ նախորդ գիշեր ուժգին հրետակոծության են ենթարկվել Աղդամի շրջանի սահմանամերձ գյուղերը, որի հետեւանքով կան զոհեր եւ վիրավորներ: Մանրամասնություններ չեն հաղորդվում:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններին, ապա այստեղ անցած երկու օրերի ընթացքում հարաբերական հանգիստ է եղել: Կարճատեւ գնդակոծության են ենթարկվել միայն Տաւուշի շրջանի սահմանամերձ բնակավայրերն ու հայկական պաշտպանական դիրքերը: Տուժածներ չկան:

«Ազգ»

Ադրբեջան

ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐԸ ԳՅԱՆՋԱՅՈՒՄ ՍՊԱՆԵՑԻՆ ԳՈՐԾԿՈՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻՆ, ՏԵՂԱԿԱԼԻՆ ԵՎ ՄԻ ԱՇԽԱՏԱԿՑԻ

Լուրեր են պտտվում, թե Էլչիբեյը փախել է Թուրքիա

Հունիսի 24-ին, ժամը 17-ին Ադրբեջանի Միլլի մեջլիսը շարունակեց իր աշխատանքը: Սակայն նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյն այդպես էլ չներկայացավ խորհրդարան: Նիստի սկզբին Հեյդար Ալիեւը անուղղակիորեն հերքեց այն ասեկոսները, թե նախագահը գտնվում է Թուրքիայում: Նա նշեց, որ օրվա երկրորդ կեսին հեռախոսազրույց է ունեցել Էլչիբեյի հետ: Սակայն չանցած երկու ժամ, Միլլի մեջլիսն ընդհատեց իր աշխատանքը, որի պատճառը Գյանջայում տեղի ունեցած ողբերգական իրադարձություններն էին. Սուրաթ Հուսեյնովի կողմնակիցները սպանել էին քաղաքի գործադիր իշխանության ղեկավարին, նրա տեղակալին եւ գործկոմի աշխատակիցներից մեկին:

Նախորդ օրը Միլլի մեջլիսի նիստի սկզբին մի շարք պատգամավորներ, նախկին կոմունիստներ, բարձրացրին Աբուլֆազ Էլչիբեյի հրաժարականի հարցը: Ամենամեծ ընդդիմադիր կուսակցության ղեկավար Էթիբար Մամեդովը աջակցեց այդ պահանջներին: Նա նշեց, որ Էլչիբեյի «փախուստից» հետո հանրապետությունում տիրում են անիշխանություն ու քաոսը, գրեթե չի ղեկավարվում տնտեսությունը: Ազգային անկախություն կուսակցության ղեկավարը հայտարարեց, որ «անհրաժեշտ է զրկել նախագահին բոլոր լիազորություններից»: Էթիբար Մամեդովը, որը համարվում է հանրապետության վարչապետի պաշտոնի ամենահավանական թեկնածուն, Միլլի մեջլիսի քննարկմանը ներկայացրեց որոշման իր նախագիծը, որի համաձայն նախագահի հիմնական լիազորությունները պետք է ստանձնի Ադրբեջանի Գերագույն խորհրդի ղեկավար Հեյդար Ալիեւը: Իր հերթին Ալիեւը առաջարկեց Աբուլֆազ Էլչիբեյին տալ «խորհրդածելու ժամանակ»: Այս առաջարկությունն ընդունվեց, եւ Միլլի մեջլիսը հետաձգեց նախագահի ճակատագրի մասին հարցի քննարկումը մինչեւ երեկ, հունիսի 24-ի ժ. 15-ը:

Դարձյալ նախորդ օրը, նախկին պաշտպանության նախարար Ռահիմ Ղազիեւը, որը սերտ կապեր ունի ապստամբների ղեկավար Սուրաթ Հուսեյնովի հետ, նշել էր, որ եթե նախագահը հրաժարական տա, ապա արդեն ամենամոտ օրերս հավանաբար արյուն կթափվի: Հրապարակվել էր Միլլի մեջլիսին ուղղված Սուրաթ Հուսեյնովի ուղերձը, որի մեջ նա նշում էր, թե մտադիր չէ հանդիպել Էլչիբեյի հետ, կրկնելով նախագահի հրաժարականի մասին պահանջը: Սակայն հանրապետության արտաքին գործերի նախարար Թոֆիկ Ղասիմովը, որը նախօրեին հանդիպել էր եւ ապստամբների ղեկավար Սուրաթ Հուսեյնովի, եւ նախագահ Էլչիբեյի հետ, հայտարարեց, որ Հուսեյնովը «չի մերժել նախագահի հետ հանդիպման գաղափարը, բայց առաջվա պես պահանջում է նրա հրաժարականը»: Արտգործնախարարության ղեկավարի կարծիքով, նախագահի վստահության հարցը պետք է դրվի համաժողովրդական հանրաքվեի, իսկ մինչ այդ, անհրաժեշտության դեպքում, նրա լիազորությունների մի մասը կարելի է հանձնել այլ անձի: Նույն կարծիքը հայտնեց խորհրդարանի նախագահի տեղակալ Թամերլան Կարաեւը, որ նախագահի լիազորությունները պետք է բաժանել վարչապետի եւ Գերագույն խորհրդի նախագահի միջեւ:

Մյուս կողմից, Ադրբեջանի նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովը մոսկովյան «Պրավդա» թերթին տված հարցազրույցում հայտարարեց, որ Էլչիբեյի եւ Հուսեյնովի միջեւ այժմյան հակամարտությունն արտացոլում է հանրապետության բնակչության դժգոհությունը այն քաղաքականությունից.

Տես էջ 8

Ճգնաժամը պետք է հաղթահարել խաղաղ ճանապարհով

Ռուսաստանի արտգործնախարարությունը նախազգուշացրեց, որ անթույլատրելի է որեւէ միջամտություն Ադրբեջանի ներքին գործերին եւ նշեց, որ այնտեղ ստեղծված իրավիճակն անհրաժեշտ է լուծել սահմանադրության եւ քաղաքացիների իրավունքների պաշտպանության հիման վրա: Երեկ հրապարակված հայտարարության մեջ նշվում է, որ Ռուսաստանը մտահոգված է Ադրբեջանում տեղի ունեցող իրադարձությունների զարգացմամբ: Ռուսաստանի արտգործնախարարության կարծիքով, անհրաժեշտ է որքան հնարավոր է արագ հաղթահարել ճգնաժամը խաղաղ ճանապարհով, առավել եւս, որ կարեւոր փուլ է նկատվում Ղարաբաղի խնդրի խաղաղ կարգավորման գործում: Ինչպես հայտնի է, Բաքուն, Երեւանը, ինչպես նաեւ Ստեփանակերտն իրենց համաձայնությունն են տվել ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի 9 մասնակից պետությունների կողմից առաջարկված ծրագրին: «Արդարացվում է այդ երկրների միջնորդական նախաձեռնությունը, հնարավորություն է ստեղծվում վերջ տալ ողբերգական հակամարտությանը», ասվում է հայտարարության մեջ: Փաստաթղթում նշվում է նաեւ, որ Ռուսաստանն ակտիվորեն կնպաստի ձեռք բերված պայմանավորվածությունների իրականացմանը: ԻՖ

ԱՄՆ

«Սուրաթ Հուսեյնովը խաղաքինվոր է, նրան վերահսկում է Ալիեւը»

Նյու Յորք, 24 հունիս, Սնարք: Նույնիսկ եթե Ալիեւը, Հուսեյնովը եւ Էլչիբեյը կարողանան համաձայնության հասնել, դարձյալ Բաքվում իշխանության պայքարն անխուսափելի կհանգեցնի Ղարաբաղի արյունալի հակամարտության սաստկացմանը, այս հետեւությունն է արել «Քրիսչըն Սայընս Մոնիթոր» թերթը հունիսի 23-ի համարում: «Նոր ղեկավարներն իշխանության են հասնում շովինիստական կարգախոսներով եւ դառնում են դրանց պատանդները», մեջբերում է թերթը ռուսաստանցի դիտորդների կարծիքը: Խռովարար գնդապետ Հուսեյնովը օրերս երդվեց «Ղարաբաղը մաքրել հայերից», ուստի, անկասկած, նա կփորձի նոր հարձակում սկսել, եւ նոր զոհերն անխուսափելի կդառնան:

Մինչդեռ «Նյու Յորք Թայմզը» հունիսի 23-ին այն համոզմունքը հայտնեց, թե Սուրաթ Հուսեյնովը լոկ խաղաքինվոր է մեծ խաղում, եւ որ նրան վերահսկում է նախկին կոմունիստ, ՊԱԿ-ի գեներալ Ալիեւը: Ինչպես պնդում է «Նյու Յորք Թայմզը», այդ ամբողջ խաղի նպատակն է նավթով հարուստ Ադրբեջանը վերադարձնել Ռուսաստանի ազդեցության ոլորտ: Թերթը գրում է, որ Ալիեւի ընթերցած Էլչիբեյի այն «հայտարարությունը», թե վերջինս շարունակում է երկրի իրադրությունը վերահսկել հարազատ գյուղից, կարող է միայն ծիծաղ առաջացնել: ■

Լոնդոն

Բրիթիշ Փեթրոլեումը եւ Ամոկո Օյլը անհանգստացած

Չնայած Ադրբեջանում շարունակվող քաղաքական ճգնաժամին, ուր հանրահայտ նավթային ընկերություններ, այդ թվում «Բրիթիշ Փեթրոլեումը» եւ «Ամոկո Օյլը» որոշում են ընդունել շարունակել բանակցությունները Կասպից ծովի հանքավայրերի մշակման շուրջը: Ներկայումս արեւմտյան գործարարները Լոնդոնում Ադրբեջանի պաշտոնական անձանց հետ քննարկում են նավթահանույթի նոր ծրագրի իրագործման հնարավորությունները, հաղորդում է «Ֆայնենշըլ թայմզը»:

Այդ ընկերությունների փորձագետները վստահություն են հայտնում, որ Ադրբեջանում իրադրությունը կկարգավորվի, իսկ հնարավոր բազմամիլիարդ շահույթը կփոխհատուցի քաղաքական վտանգը: Նրանց կարծիքով, օտարերկրյա ներդրողների կայուն տարադրամի մուտքը հանրապետություն, տնտեսական բարօրության պահպանումը կամրապնդեն կայունությունը: Արդեն որոշում է ընդունվել Ադրբեջանին մոտ ժամանակներս վճարելու 70 մլն դոլլար՝ այն գումարի մեկ երրորդը, որ արեւմտյան ընկերությունները պատրաստ են Բաքվին որպես «խրախուսական վճար» հատկացնել պայմանագրի ստորագրման դեպքում:

Տես էջ 2

Իրոք Թալիշական Հանրապետություն

Ինչպես հաղորդում է Խաբար-սերվիս գործակալությունը, Լենքորանի գործադիր իշխանության ղեկավարի պաշտոնակատար Ալիֆրեմ Գումբաթովը հայտարարել է, որ Բալասուվարի, Ջալիլաբադի, Լերիկի, Մասալլիի, Յարդիմլիի, Աստարայի եւ Լենքորանի շրջաններում հռչակվել է Մուղանի Թալիշական Հանրապետություն: Նրա գործողությունները պաշտպանել է շրջանի վերահսկողությունը ստանձնած թիվ 704 զորամասի հրամանատարությունը: Սնարք

Գնդակոծվել են աբխազական գյուղեր: Շրոմբոնքի երեկոյան աբխազական կազմավորումները մոտ 1 ժամ գնդակոծել են Սուխումը հրանոթներից եւ «Գրադ» կայանքներից: Հինգշաբթի առավոտյան քաղաքում կրկին մի քանի արկ է պայթել: Նախնական տվյալների համաձայն, խաղաղ բնակչության մեջ կան վիրավորներ: Մինչդեռ Աբխազիայի պաշտպանության նախարարությունը հաղորդում է, որ Գումիստա գետի մոտ վրացական կազմավորումները հինգշաբթի առավոտյանից գնդակոծում են աբխազների դիրքերը զենքի բոլոր տեսակներից ու համակարգերից, այդ թվում «Գրադ» կայանքներից: Աբխազական կողմի տեղեկությունների համաձայն, չորեքշաբթի օրը Օչամչիրի շրջանում հակառակորդը ուժգնորեն գնդակոծել է Բեսլախուբ, Պակուաշ, Մոկվա, Լաբրա եւ Կացխիաքըլա գյուղերը: Խաղաղ բնակչության մեջ կան վիրավորներ: ԻՖ

Միայն Սարաեւոն կմնա իսլամներին

Ժնեւում երեկ շարունակվեցին բանակցությունները Բոսնիայի 3 մասի բաժանման ծրագրի շուրջ: Սերբիայի եւ Խորվաթիայի ներկայացուցիչների առաջ Բոսնիայի 7 հոգանոց նախագահության անդամները հայտարարեցին, թե իրենք պատրաստ են լսելու ցանկացած առաջարկ կամ գաղափար, բայց, ավելացրին, իրենք զոհ չեն Բոսնիան բաժանելու առաջարկից: Այնուհանդերձ, նրանք խոստացան խորհրդակցել իրենց նախագահ Ալիա Իզեթբեկովիչի հետ, որ մերժել էր ներկայանալ Ժնեւի հանդիպմանը: Բոլոր պարագաներում, հստակեցրին նրանք, այսուհետեւ իրենք են պաշտոնապես ներկայացնելու Բոսնիայի սերբերին: Իրենց հերթին սերբերը հայտարարեցին, թե մտադիր են իսլամներին թողնելու միայն մայրաքաղաք Սարաեւոն, որին կարող են կցել «որոշ միջանցքներ» դեպի կենտրոնական Բոսնիա: Ժողովին մասնակցող լորդ Օուենը հայտարարեց, թե բանակցությունները անցնում են գործնական մթնոլորտում, բայց, ավելացրեց, դեռեւս մեծ անորոշություն կա ներքին սահմանների շուրջ:

FBI-ը ձերբակալեց 8 ահաբեկիչների

Համաժամանակյա արշավներ կատարելով Նյու Յորքի տարբեր շրջաններում, Մ. Նահանգների դաշնակցային ոստիկանությունը (FBI) երեկ ձերբակալեց 8 իսլամ ահաբեկիչների, որոնք, ըստ ոստիկանության, պատրաստվում էին ահաբեկչական գործողություններ կատարել մի շարք անձնավորությունների եւ հաստատությունների դեմ: Ձերբակալվածների մոտ, ինչպես նշեց ոստիկանության բանբերը, գտնվել են մարդկանց, շենքերի եւ շինությունների ցուցակներ: Ահաբեկման ենթակա անձնավորությունների ցուցակը գլխավորում էր ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Գալին, եգիպտոսի նախագահ Հոսնի Մուբարաքը, Նյու Յորք քաղաքից մի քանի սենատորներ: Ձերբակալվածները ուզեցել են նաեւ պայթեցնել Նյու Յորքը Նյու Ջըրսիին միացնող թունելը: Ձերբակալման պահին նրանց մոտ գտնվել են քիմիական տարբեր նյութեր, որոնք նույնական էին փետրվարին Նյու Յորքի համաշխարհային առեւտրի կենտրոնի շենքի տակ պայթեցված ռումբի բաղադրատարրերին: Ձերբակալվածների մեջ կան եգիպտացիներ, պաղեստինցիներ եւ ամերիկյան քաղաքացիներ:

Բրիտանիայի ֆինանսների նախարարը հրաժարական տվեց

Մեծ Բրիտանիայի ֆինանսների նախարար Մայքլ Մեյցը երեկ վարչապետ Ջոն Մեյջըրին ներկայացրեց իր հրաժարականը: Վերջինս ցավ հայտնելով այդ առթիվ նշեց, թե հրաժարականը հետեւանք է մամուլի եւ պատգամավորների ճնշմանը: Մայքլ Մեյցը վերջերս թիրախ էր դարձել բրիտանական մամուլի հարձակումներին Կիպրոսի թուրքական մասը պատասխանած ազգությամբ թուրք բիզնեսմեն Ասիլ Նադիրի գործի հետ առնչված լինելու մեղադրանքով: ■

digitised by A.R.A.R.@

Երեկ Ազատության հրապարակում տեղի ունեցավ Հայաստանի բոլոր կուսակցությունների և ուսանողների արհմիության գործադուլային կոմիտեի հրավիրած հանրահավաքը, որին մասնակցող մոտ հազար մտավորականները հանրապետության իշխանություններից պահանջում էին բարելավել իրենց սոցիալական վիճակը: Հանրահավաքը, որի հիմնական կարգախոսները («Նախ մտավորական, հետո չինովնիկ, հետո...», «Ով խնայում է կրթության հաշվին, վճարում է կրկնակի» և այլն) ընդհանուր առմամբ արտահայտում էին բողոքների էությունը, իշխանություններից պահանջում էր մտավորականության տարբեր խավերի աշխատավարձը որոշելիս հաշվի առնել հիմնական սննդամթերքների շուկայական գները, որովհետև, ինչպես ասաց ելույթ ունեցողներից մեկը, «միևնույն է, մենք չենք բավարարվելու այն կոճակներով, որ նետում են մեզ, և պայքարելու ենք մինչև վերջ»: Եվ իսկապես, մտավորականները բոլոր ամենայնի այս անգամ բավական վճռականորեն են տրամադրված: Մասնավորապես Երևանի պետհամալսարանի ներկայացուցիչը հայտարարեց, որ հունիսի 24–28-ը համալսարանը դիմում է նախազգուշական գործադուլի:

Իհարկե, հանրահավաքը զուտ սոցիալական բնույթի չէր, և հանրապետությունը կործանելու մեջ մեղադրանքի իր բաժինը ստացավ նաև ՀՀՇ-ն (ամեն դեպքում ճշտենք՝ խոսքը «Ղարաբաղ» կոմիտեի տասնմեկ անդամների մասին է Լևոն Տեր-Պետրոսյանի գլխավորությամբ): Ի զարմանս հրավիրվածների, ելույթ ունեցավ նաև Բագրատունյաց տոհմի բազմաթառանց Ռոլանդ ֆոն Բագրատունին, որը հայտարարեց, թե գահը վերականգնելու համար իրեն Հունիսյանով պետք չէ, սակայն դրանից հետո մտավորականների վիճակը հանրապետությունում խիստ կբարելավվի: Ինչ վերաբերում է հանրահավաքին, ապա նրա հիմնական կազմակերպիչ, գործադուլային կոմիտեի նախագահի պաշտոնակատար, ճարտարագիտական համալսարանի դոցենտ Լևոն Հակոբյանը տեղեկացրեց, թե իրենց պահանջներն ավելի հստակ կներկայացվեն հաջորդ հանրահավաքի ժամանակ, իսկ առայժմ իրենք պահանջում են, որ այս շաբաթ անպայման հանդիպում կայանա նախագահի հետ:

ՆԱԽ ՄՏԱՎՈՐԱԿԱՆ, ՀԵՏՈ ՉԻՆՈՎՆԻԿ, ՀԵՏՈ...

Մի խոսքով, ամենայն հավանականությամբ իշխանությունները այս անգամ ստիպված կլինեն հաշվի նստել հանրապետության մտավորականության հետ, քանի որ թեև նրանք ավտոբուսի կամ մետրոյի վարորդներ չեն, որոնք կարողանան երկու ժամում կանգնեցնել քաղաքի կյանքը, այնուամենայնիվ նրանց գործադուլը կարող է շատ ավելի ծանր և դժվար շտկելի հետևանքներ ունենալ, մանավանդ ներկա փուլում, երբ դպրոցներում ընթանում են ավարտական քննությունները, իսկ առաջիկայում սկսվելու են բուհերի ընդունելության քննությունները: Այնպես թե այնպես մի բան պարզ է, որ հանրապետության տնտեսական ծանր վիճակի հետևանքով տուժում են առաջին հերթին ոչ արտադրական ոլորտի աշխատողները, և երբ իշխանությունները պատրաստվում են ինչ-որ միջոցառումներ ձեռնարկել, ապա նույնիսկ դրա ուշացումը կարող է հետագայում ավելի թանկ արժենալ:

Ա. Բ.

Լույս կա, «Լրաբեր» չկա կամ հակառակը

Երբ ուզում եք հեռուստածրագրեր դիտել, պիտի գնաք Սևան: Ասում են, այնտեղ հեռուստատեսությունը չի անջատվում «Լրաբերը» սկսելուն պես: Իսկ Հրազդանում և մի քանի բնակավայրերում արդեն տասն օր հեռուստածրագրերն ավարտվում են այն ժամանակ, երբ սկսվում է «Լրաբերը» իսկ Հայաստանի հեռուստատեսության երկրորդ ծրագիրը, ինչպես չիք, այդպես էլ՝ չիք:

Չենք ուզում հոռետեսության գիրկն ընկնել, մտածելով, որ դա «բարի» ավանդույթ դառնալու հավանականություն ունի, որը կարող է խաթարել մարդկանց հոգեբանության չխաթարված մյուս կեսը:

Պատկերացրեք Հայաստանի Հանրապետության նախագահը երկնագույն էկրանում (16.06.93) պատրաստվում է երկխոսության մեջ մտնել ՀՌԱԿ և ՀՅԴ ներկայացուցիչների հետ և հանկարծ... եթերը չիք:

Փորձեցինք Հրազդանի հեռուստատեսությունից իմանալ, թե բանն ինչ է: Այնտեղ ասացին, որ Ֆանտանի (Չարենցավանից քիչ հեռու գտնվող մի գյուղական բնակավայր, որի հարստությունը՝ մեն միակ մի ընդունիչ, հաղորդիչ ենթակայան) կայանն ընկնում է այդ, այդ... հովհարային անջատումների գրաֆիկի (հաստատապես ոչ ՆԱՀԽ) տակ: Միայն զարմացա, թե ինչու հատկապես այս վերջին տասն օրերին սկսվեցին հովհարային անջատումները, երբ հանրապետությունում արդեն երկու տարի է, ինչ հաջողությամբ գործում է թե անջատումների, թե միացումների փորձը:

Ժողովրդի մեջ ասում են, թե Չարենցավանը (1983 թվականից գտնվում է Հրազդանի վարչատարածքային միավորման մեջ) անկախություն է հռչակել և փորձում է այդ միջոցով ճնշում գործադրել Հրազդանի վրա: Երբ կասակը մի կողմ դնենք, դատեք ինքներդ, թե մարդիկ ինչ անհամբերությամբ են սպասում «Լրաբեր» ավետաբերին:

Ձմռանը նաև նշել, որ Հրազդանի հեռուստատեսությունից ասացին, թե քաղաքի ղեկավարությունը զբաղվում է այդ գործով: Տա աստված, որ հաջողություն ունենան, շատ կուրախանանք:

ՍԱՐՈ ՍԱՐԳՍՅԱՆ
Հրազդան

Սերգեյ Բաբուրինն անհանգստացած

ՌԴՄ միության վարչության անդամ, ՌԴ ԳԽ պատգամավոր Սերգեյ Բաբուրինի ստորագրած հայտարարությունում մասնավորապես ասվում է. «ՌԴՄ-ն խիստ անհանգստացած է այն լուրերից, թե հունիսի 21-23-ը Նովոռոսիյսկից 4 խոշոր նավերով զենքի ու զինամթերքի մեծ խմբաքանակ պետք է փոխադրվի Անդրկովկաս՝ գնդապետ Հուսեյնովի զորամասերին հարվածներ հասցնելու նպատակով»: Նա համոզմունք է հայտնում, որ նման գործողությունը չէր կարող իրականացվել առանց ռուսական բարձրագույն հրամանատարության ու ղեկավարության ցուցումի: ՌԴՄ-ն հայտարարում է, որ ռուսաստանյան ղեկավարության նմանօրինակ գործողությունները անհարիր են Ռուսաստանի ազգային-պետական շահերի պաշտպանությանը, տանում են Անդրկովկասի հետագա ապակայունացման, վտանգում են այնտեղ ապրող ռուս բնակչությանը:

ՆՏ

Սպասում են էլչիբեյի դիմումին

Մոտ ժամանակներս կարելի է սպասել ազգային մեջլիսին (փոքր խորհրդարան) և Ադրբեջանի ժողովրդին ուղղված Աբուլֆազ էլչիբեյի դիմումին: Այդ մասին հունիսի 23-ին Բաքվում ՌԻԱ-ի թղթակցին տված բացառիկ հարցազրույցում հայտնեց Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատի գերագույն մեջլիսի նախագահ Ղուլամհուսեյն Ալիևը: «Մենք, նշեց նա, հետախուզային կապ ենք պահպանում նախագահի հետ, նրան պատմում ենք Աժճ աշխատանքի մասին: Նախագահի ինքնազգացողությունը լավ է, նրա հետ է (պահակախմբից բացի) Աժճ գործկոմի նախագահը»: Աժճ ղեկավարը կարծում է, որ սպասվող դիմումի մեջ Աբուլֆազ էլչիբեյը «չի հրաժարվի նախագահությունից»: Ղուլամհուսեյն Ալիևը մեկն էր Աժճ ղեկավար այն աշխատողներից, որոնց հետ էլչիբեյը հանդիպում էր ունեցել հունիսի լույս 28-ի գիշերը, անսպասելիորեն Նախիջևան մեկնելուց առաջ:

Սնարք

Սուրաթ Հուսեյնով. Հայերի հարձակումը դավադրության հետևանք

Ինչպես հայտարարեց խռովարար գնդապետ Սուրաթ Հուսեյնովը, Աղդամի վրա հայերի հարձակումը հակառակորդի հետ նախագահ էլչիբեյի անմիջական դավադրության հետևանքն է, որով նա ծգտում է ժողովրդի ուշադրությունը շեղել Բաքվի ճգնաժամային իրավիճակից: Հուսեյնովի կարծիքով, Աղդամին հասցվող հարվածը միայն շեղող մանևր է, իսկ հիմնական ուժերը հայերը կենտրոնացնում են Աղդերեի (Մարտակերտի) շրջանի վրա հարձակվելու համար: Գնդապետն ընդգծեց, որ Ղարաբաղի հակամարտության մեջ հաղթելու անհրաժեշտ պայմանը էլչիբեյի հրաժարականն է:

Սնարք

Բնակչությանը զենք են բաժանում

Պատգամավոր Յասիր Նասիբովը Ադրբեջանի միլլի մեջլիսի նիստում հայտնեց, որ վերջին օրերին բնակչությանը բաժանվել է 1227 միավոր հրազեն: Այս տեղեկությունը հավաստեց ներքին գործոց նախարարի պաշտոնակատար Ռովշան Ջավադովը, հայտարարելով, որ դա արվել է նախագահ էլչիբեյի կարգադրությամբ:

Սնարք

Բաքվում վրաց ծովային սպանե՞ր

Վրաստանի պաշտպանության նախարարության հաղորդման համաձայն, վրացի պատանիները այս տարի Վրաստանի և Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունների պայմանավորվածության համաձայն կարող են դառնալ Բաքվի բարձրագույն ռազմածովային ուսումնարանի կուրսանտներ: Վրաստանը, փաստորեն, Սև ծովում սեփական նավատորմ չունի: Բայց արդեն այսօր հանրապետությունում լրջորեն մտահոգված են նավատորմի համար մասնագետներ պատրաստելու խնդրով: Դիտորդները չեն բացառում այն բանի հավանականությունը, որ Թբիլիսին շուտով նույնպես կփորձի Սևծովյան նավատորմը բաժանելու Կիևի և Մոսկվայի վեճին:

ՆՏ

Այսուհետև Չեխիա միայն այցագրերով

Հուլիսի 1-ից Չեխիայի Հանրապետությունը պարտադիր այցագրային ռեժիմ է մտցնում 6 պետությունների քաղաքացիների համար, որոնց հետ ինքը մինչև օրս անայցագիր հարաբերությունների մեջ էր: Դրանք են Հայաստանը, Ադրբեջանը, Վրաստանը, Տաջիկստանը, Բոսնիան ու Հերցեգովինան, ինչպես նաև Հարավսլավիայի Միութենական Հանրապետությունը: Այդ վճիռը Չեխիայի կառավարությունը պատճառաբանել է այդ պետություններում զինված հակամարտությունների առկայությամբ:

Ինչպես հայտարարեց Չեխիայի վարչապետ Վացլավ Կլաուսը, կառավարությունը քննարկել է նաև այն երկրների հետ առկա հարաբերություններում այցագրային քաղաքականությունը փոխելու միջոցառումներ, որոնցից կարող է բնակչության զանգվածային զաղթ տեղի ունենալ: Նրանց հետ բանակցություններ կվարվեն մի ամբողջ շարք սահմանափակումներով անայցագիր փոխանակման նոր համաձայնագրերի կնքման շուրջը: Մասնավորապես այդ երկրների քաղաքացիները Չեխիա մտնելու համար պետք է ունենան հրավեր, տրամադրանով որոշակի գումար և վերադարձի տոմս:

Սնարք

> **«Ամբողջ աշխարհի հրեաները պետք է համատեղ հավաքվեն Ավետյաց երկրում, որպեսզի գա Մեսիան», հայտարարեց Վիլլի Վայները**, որը Երևանում գործող հրեական համայնքի փոխնախագահն է և «Ծխիա» մշակութային կենտրոնի համանախագահը: Հենց իր կրոնական խնդիրն իրագործելու նախընցաց հայրենիք վերադառնալու նպատակով 1980 թ. Երևանում կազմակերպվեց հրեական համայնք, որը պաշտոնական կարգավիճակ ստացավ երեք տարի առաջ: Հայաստանի մայրաքաղաքում գործում են «Ծխիա» մշակութային կենտրոնը, Իսրայելի մշակույթի նախարարության աջակցությամբ «Մեխինա» մանկական կիրակնօրյա խրայելական դպրոցը: Հայաստանի հրեական համայնքը ամենափոքրաթիվն է ԱՊՀ հանրապետություններում. այստեղ ներկայումս ապրում է մոտ 1000 հրեա: Հետաքրքիր է, որ Ավետյաց երկիր մեկնողների հարանում հոսքին զուգընթաց Հայաստանում հրեաների թիվն աճում է... տեղացի հայերի հաշվին, որոնք հրեական արմատներ են որոնում իրենց տոհմածառերում:

Բրիթիշ Փեթրոլեումը և Ամոկո Օյլը անհանգստացած

Սկիզբը էջ 1

Արևմտյան ընկերություններից յուրաքանչյուրն ունի մշակումների իր նախագիծը: Նաև նախատեսվում է, որ դրանք համատեղ պետք է լուծեն այն նավթամուղի կառուցման հարցը, որն օրական Արևմուտք կարտամղի մինչև 800 հազար բարել նավթ: Քննության է առնվում նավթամուղի մի քանի երթուղի: Դատելով ըստ ամենայնի, նախապատվությունը կտրվի դրանցից մեկին, որն անցնում է Թուրքիայով մինչև Միջերկրական ծով: Նախագծի արժեքը գնահատվում է 1,4 միլիարդ դոլլար: Նավթամուղը կարող է Ադրբեջանի տարածքով անցնել դեպի Իրանի սահման, որտեղ այն կբաժանվի երկու ճյուղի. մեկը կանցնի Հյուսիսային Իրանով, մյուսը՝ Հայաստանով: Նախիջևանում դրանք կմիանան և այնուհետև գիծը կանցնի Թուրքիայով:

Միևնույն ժամանակ թերթի բերած փաստերը ցույց են տալիս, որ վերջին իրադարձությունները, որոնց հետևանքով նախագահ Աբուլֆազ էլչիբեյը հեռացավ Բաքվից, որոշակիորեն անդրադարձել են նավթարդյունաբերողների դիրքորոշման վրա: Այսպես, ներկա բանակցությունների մասնակից «Փենզոյլ» ընկերությունը Ադրբեջանից վերադարձրել է իր 88 աշխատակիցներից 85-ին: Հապճեպներ կրճատել են նաև մյուս ընկերությունները: Ինչպես նշում է «Ֆայնենշլ թայմզը», հանրապետության վիճակի անորոշությունը կարող է խախտել նախնական ծրագրերը: Իշխանության վակուումի պայմաններում անհնար է կանխատեսել, թե Բաքվում երբ կկազմավորվի արդյունավետ գործող խորհրդարան, որը պետք է հաստատի պայմանագրերը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ ՏԱՍՍ

Բնակարանների սեփականաշնորհումը սեպտեմբերի 1-ից

«Հայաստանի Հանրապետության պետական և հանրային բնակարանային ֆոնդի սեփականաշնորհման մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկման մասին որոշման ընդունումով հանրապետության օրենսդիր մարմինը հիմնականում ավարտեց այդ խնդրին վերաբերող իր բաժին գործը:

Ըստ այդ փաստաթղթի, բնակչությանը բնակարանները անհատույց սեփականաշնորհելու ընթացքը կսկսվի այս տարվա սեպտեմբերի 1-ից: Եվ եթե հաշվի առնենք, որ օրենքով իշխանությունների բարյացակամ վերաբերմունքից օգտվելու ժամկետը երկու տարի է սահմանվել, ապա այն, ըստ երևույթին, կավարտվի 1995 թ. սեպտեմբերին

Սակայն, երբ ծանոթանում ես կիրարկման կարգի մյուս կետերին, պարզ է դառնում, որ սեփականաշնորհման անմիջական ձևակերպումները դժվար թե նշված ժամկետից սկսվեն: Այսպես, ՀՀ կառավարությունն օրենքի իրադարձկման պահից սկսած մեկամսյա ժամկետում դեռ պետք է սահմանի.

բնակարանային ֆոնդի սեփականաշնորհման հետ կապված փաստաթղթերը ձևակերպելու նպատակով գանձվող վարձի չափը և մուծման կարգը, որը պետք է հավաքվի սեփականաշնորհման հետ կապված ծախսերի գումարից.

սեփականաշնորհված բնակարանների սեփականատերերին տրվող տեխնիկական անձնագրի և տնային գրքի օրինակը և տրման կարգը.

եռամսյա ժամկետում սեփականաշնորհված բնակելի տների ընդհանուր օգտագործման տարածքների սեփականաշնորհման կարգը.

բնակարանային ֆոնդի շահագործման, նորոգման և սպասարկման միասնական կանոնները ու նորմերը.

սեփականաշնորհված բնակարանների սեփականատերերի միավորումների, ընկերությունների ստեղծման կարգը և դրանց կանոնադրությունը:

Դեռ պետք է ճշտվեն նկուղների տնօրինման, օգտագործման և շինարարության կարգի մասին որոշումներ ընդունվեն:

Եվ ամենակարևորը՝ գործադիր բարձրագույն իշխանությունն անմիջապես 1993 թ. դեկտեմբերի 1-ին ՀՀ Գերագույն խորհուրդ պետք է ներկայացնի «Անշարժ գույքի հարկման մասին» և «Սեփականաշնորհված բնակելի տների տարածքների հատկացմամբ նախատեսված և բնակելի տներին հարող հողատարածքների մասին» օրենքների նախագծերը:

Առաջին օրինագիծը կարևորվում է նրանով, որ հանրապետության քաղաքացիների համար ամենևին էլ միևնույնը չէ, թե իրենք անշարժ գույքի ինչպիսի հարկեր կմուծեն: Շատ հնարավոր է, որ այդ գումարների չափերն իմանալուց հետո նրանք գերադասեն մնալ պետական բնակարաններում:

Իսկ քաղաքների այն բնակիչները, ովքեր բնակարանների համար հերթագրված են կամ գանկանում են այդ ցուցակներում հայտնվել, առնվազն եւս երեք ամիս անորոշ վիճակում կմնան: Այդքան ժամկետ է տրված ՀՀ ԳԽ համապատասխան հանձնաժողովներին և կառավարությանը, որպեսզի նրանք խորհրդարան ներկայացնեն պետական բնակֆոնդի հերթագրման նոր սկզբունքների և արդեն կարիքավորներին տրվող հատուցման պետական երաշխիքների, ինչպես նաև քանդման ենթակա տների բնակիչների իրավունքների, բնակարան հատկացնելու կամ փոխհատուցման կարգի մասին առաջարկություններ:

ՀՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱՆՎՃԱՐՈՒՆԱԿ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐ, ԴՈՒՐՍ ԿՈՐԵՔ

Մեր թերթի նախորդ համարում տեղեկացրել էինք, որ Հայաստանի կառավարությունն արդեն հաստատել է հանրապետության պետական բուհերի վճարովի ուսուցման վճարը, որը 1993-94 ուսումնական տարվա համար միջին հաշվով կազմելու է 86 հազար ռուբլի: Ինչ վերաբերում է արդեն սովորող ուսանողներին, ապա նրանց ուսման վճարի չափը դեռեւս քննարկման ընթացքի մեջ է: Եթե հիշում եք, դեռեւս անցյալ տարի մի խումբ ուսանողներ բողոքում էին, որ իրենց ուսման վճարը բարձրացել է, մինչդեռ ուսումնական հաստատության հետ կնքած պայմանագրում այդպիսի կետ նախատեսված չէր: Այն ժամանակ գործը բավականին մեծ աղմուկ հանեց, եւ Մյասնիկյանի շրջանային ժողդատարանը, որը քննում էր գործը, այն վճռեց ուսանողների օգտին: Դատարանը որոշեց, որ ուսանողները պետք է շարունակեն վճարել տարեկան 4 հազար ռուբլի: Հետագայում Գերագույն դատարանը նույնպես լսեց գործը եւ հաստատեց նույն որոշումը: Բայց ահա Հայաստանի Գերագույն դատարանի նախագահ Տարիել Բարսեղյանը հսկողական բողոք է ներկայացրել այդ խնդրի առթիվ, ու թեեւ այն առայժմ չի քննվել, այնուամենայնիվ Գերագույն դատարանի որոշումը կասեցվել է: Դրանից ելնելով, Երեւանի պետական համալսարանի ռեկտորատը որոշել է ամառային քննություններին մասնակցելու իրավունքից զրկել այն ուսանողներին, ովքեր չեն մուծի լրացուցիչ գումարը (պահանջվում է 10 հազար ռուբլի, այսինքն, ուսանողները պետք է լրացուցիչ 6 հազար ռուբլի մուծեն):

Դասախոսները գտնում են, որ եթե Գերագույն դատարանի նախագահությունը նախորդ որոշումը թողնի անփոփոխ եւ չավելացնի ուսման վարձը, իրենք կդիմեն գործադուլի, իսկ եթե ուսման վարձն այնուամենայնիվ ավելանա, այն ուսանողները, ովքեր չեն վճարի տարբերությունը, դուրս կմնան: Իսկ առայժմ ուսանողներին պարզապես չեն թողնում քննությունների, թեեւ կարելի էր քննություն ընդունել եւ թվանշանները անցկացնել ստուգման գրքույկներում՝ հետագայում Գերագույն դատարանի նախագահության որոշմանը համապատասխան քննական թերթիկներում անցկացնելու կամ չանցկացնելու նպատակով: Վերջին հաշվով, Տարիել Բարսեղյանի ներկայացրած հսկողական բողոքը դեռեւս չի քննարկվել եւ կարող է ձգձգվել ամիսներ, իսկ ուսանողներն արդեն այսօր զրկվելով քննություններին մասնակցելու իրավունքից, կարող են հետագայում թանկ վճարել դրա համար: Մինչեւ նոր որոշման ընդունելը կարելի էր կասեցնել նաեւ դասախոսների քայլերը, եւ ոչ թե նրանց հնարավորություն տալ ուսանողների վրա զանազան ճնշումներ գործադրելով նրանց բաժանել երկու մասի՝ նրանք, ովքեր հնարավորություն ունեն վճարել լրացուցիչ 6000 ռուբլի եւ առաջնորդվում են «գլխացավանքից հեռու» սկզբունքով, եւ նրանք, ովքեր ստիպված են հույս դնել միայն դատարանի որոշման վրա: Այնքան էլ ազնիվ բան չէ փորձել մի կողմից գործադուլի սպառնալիքով ազդել նոր որոշման վրա, մյուս կողմից ուսանողների մի մասին ստիպել արդեն իսկ մինչեւ նոր որոշումը մուծել լրացուցիչ գումարը: Ճիշտ է, բոլորս էլ հասկանում ենք, որ 4000 ռուբլին այլ էր երկու տարի առաջ եւ այլ է հիմա, սակայն դա ոչ դասախոսների, ոչ ուսանողների մեղքն է: Մյուս կողմից, եթե ստացվի այնպես, որ նոր որոշումից հետո շատ ուսանողներ ի վիճակի չլինեն վճարել ուսման վարձը (86 հազար ռուբլին բնակչության ճնշող մեծամասնության համար պատկառելի եւ անհասանելի գումար է), ապա ինչո՞ւ չփորձել պաշտպանել նաեւ այն ուսանողների շահերը, որոնք ստիպված են թողնել ուսումը փաստորեն ոչ իրենց մեղքով, եւ չվերադարձնել նրանց մուծած գումարի գոնե մի մասը (ի հարկե, համադրելի գներով): Կարծում ենք, որ այս դեպքում դասախոսները պակաս սառնասրտությամբ ինստիտուտի դռները ցույց կտան նրանց, ովքեր չեն կարող վճարել ուսման դիմաց:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ԳԽ

Սահմանվեցին պետական պարգեւները

Հայկական պետականության եւս մեկ բաղադրիչ կյանքի իրավունք ստացավ. ՀՀ ԳԽ հունիսի 23-ին վերջնականապես ընդունեց «ՀՀ պետական պարգեւների մասին» օրենքի փաթեթը:

Ըստ այդ փաստաթղթերի, հանրապետության բարձրագույն կոչումը «Հայաստանի ազգային հերոս» անվանումն է կրելու:

Սահմանվել են նաեւ երեք շքանշաններ՝ Հայկ Նահապետի, Մարտական խաչի (երկու աստիճանով), Մաշտոցի եւ վեց մեդալներ՝ Արիության, Մարտական ծառայության, Մխիթար Գոշի, Մխիթար Հերացու, Անանիա Շիրակացու եւ Մովսես Խորենացու:

Ինչպես բարձրագույն կոչման շնորհման, այնպես էլ շքանշաններով եւ մեդալներով պարգեւատրման մենաշնորհը պատկանում է ՀՀ նախագահին:

Կարեւոր է, որ էական սահմանափակումներ նախատեսելով՝ նույն պարգեւով մեկից ավելի պարգեւատրում չի կատարվում, ՀՀ նախագահը, փոխնախագահը, ՀՀ Գերագույն խորհրդի եւ տեղական խորհուրդների պատգամավորներն իրենց լիազորական ժամկետի ընթացքում ՀՀ պարգեւներով չեն կարող պարգեւատրվել, օրենսդիրները հայկական պետական շքանշաններն ու մեդալները բարոյական արժեզրկումից զերծ պահելու որոշակի երաշխիքներ են ստեղծել:

Չեն մոռացվել նաեւ ԽՍՀՄ եւ ՀԽՍՀ պետական պարգեւներով պարգեւատրված ՀՀ քաղաքացիները՝ նախկին օրենսդրությամբ նրանց տրված իրավունքներն ու պարտականությունները պահպանվում են:

Իսկ թե ե՞րբ հնարավոր կլինեն պետական պարգեւների առաջին շնորհումները, մեծապես կախված է ՀՀ կառավարությունից, որի վրա է դրված Հայաստանի Հանրապետության շքանշանների եւ մեդալների նկարագրությունների եւ նմուշների, իր կողմից անցկացվող մրցույթի հաստատումը:

Հ. Պ.

Սպիդի խնդիրների շուրջ կոնֆերանս Բեռլինում

Հունիսի 7-11-ը Բեռլինում տեղի ունեցավ սպիդի խնդիրներին նվիրված միջազգային կոնֆերանս, որին սպիդի միջազգային ընկերակցության կողմից հրավիրված էր նաեւ ՀՀ առողջապահության նախարարության սպիդի կանխարգելման ու նրա դեմ պայքարի հանրապետական կենտրոնի տնօրեն Միքայել Ալեքսանյանը: Պրն. Ալեքսանյանից տեղեկացանք, որ կոնֆերանսում կարդացվել են զեկուցումներ սպիդի ի հայտ գալու պատճառների, տարածման, բուժման եւ այլ հարցերի վերաբերյալ: Հայաստանի կողմից ներկայացվել է «Սպիդի պրոֆիլակտիկայի առանձնահատկությունները ցածր տարածվածություն ունեցող երկրներում» թեմայով զեկուցումը: Կոնֆերանսին մասնակցել են շուրջ 15 հազար մարդ 100 երկրներից:

«Ազգ»

Մամուլի ասուլիս ՀՅԴ կոմիտեում

Հունիսի 23-ին ՀՅԴ Գյումրիի կոմիտեն հրավիրել էր մամուլի ասուլիս, որին մասնակցեցին քաղաքային «Կումայրի» թերթի եւ հեռուստառադիոխմբագրությունների լրագրողներ, հանրապետական լրատվական գործակալությունների ու թերթերի տեղի թղթակիցներ: Ասուլիսի հիմնական նպատակն էր լրատվական միջոցների օգնությամբ գյումրեցիներին ծանոթացնել կուսակցության քաղաքային կազմակերպության գործունեությանը: Նշվեց, որ վերջերս ընտրված ՀՅԴ Գյումրիի նոր կոմիտեն խնդիր է դրել օգնել քաղաքային իշխանություններին: Միաժամանակ անհանդուրժողական վերաբերմունք կդրսեւորվի վերջիններիս բացասական քայլերի ու սխալ գործելակերպի, սոցիալական անարդարությունների դեմ:

Հարցերի մի մասը վերաբերում էր ՀՅԴ-ի փոխհարաբերություններին հանրապետական իշխանությունների հետ: Մեր հարցին, թե իրենք ինչ հնարավորություններ են տեսնում այս դժվարին պահին ազգային գաղափարների ու հայոց պետականության շուրջ, հատկապես մեր ավանդական կուսակցությունների համախմբման եւ համագործակցության համար, կոմիտեի անդամ Հովսեփ Պարայանը պատասխանեց, որ այլ ճանապարհ չկա եւ ժողովրդի այսօրվա վիճակն ի վերջո բոլորին կստիպի համագործակցել:

Գ. Մ.

Մհեր Մկրտչյանի թատրոնը

Հունիսի 23-ին Գյումրիում յոթօրյա հյուրախաղերը սկսեց մեկ բեմադրությամբ՝ Մարսել Պանյոլի «Հացագործի կինը» երկմասանոց թատերախաղով Երեւանի արտիստական թատրոնը՝ Մհեր Մկրտչյանի թատրոնը:

Վարդան Աճեմյանի անվան պետական դրամատիկականի դահլիճի բոլոր տեղերը զբաղեցրած հանդիսատեսներն ըստ արժանվույն գնահատեցին բոլոր դերակատարումները, հատկապես Մհեր Մկրտչյանի խաղը, որ բեմադրության հենքն ու առանցքն է եւ գլխավոր դերակատարը, եւ նուրբ թախիծով ու քնարականությամբ, խոր դրամատիզմով ու բարությամբ շաղախված ամբողջ ներկայացումը: Դրա վկայությունը ներկայացման ավարտին չլռող ծափերն էին, որոնք խմբի արտիստներին երկար ժամանակ թույլ չտվեցին հեռանալ բեմից:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
Մեր սեփ. թղթակից, Գյումրի

Ասֆալտ ունեք, մի քիչ տաք մեզ...

Երեւանի շատ քիչ փողոցներ այսօր կարող են պարծենալ նորմալ ասֆալտային ծածկով: Ավելի շատ փողոցներ առիթ ունեն բողոքի ձայն ուղղել փոսալից լինելու համար: Իսկ ո՞ւմ ուղղեն իրենց խոսքը: Չէ՞ որ արդեն կա պատասխանը՝ վառելիքաէներգետիկ իրավիճակը թույլ չի տալիս, միջոցներ չկան: Հասկացանք, ըմբռնումով ենք մոտենալու այս դեպքում եւս: Ու երբ այսպես ըմբռնումով մոտենալով հասնում ենք Բաղրամյան պողոտա, փափուկ, գրգռիչ ասֆալտը մեզ իր հմայքով ու ձգողության ուժով մեխում է տեղում եւ հնարավորություն չի տալիս տեղից պոկվել: «Նայիր, հիացիր, տես ինչ գործ են արել»: Իսկ ի՞նչ են արել որ: Ասֆալտ են արել, էլի: ԱՊՀ երկրներից ժամանող (մինչ այսօր էլ ժամանման ընթացքն են կազմակերպում) բարձրաստիճան հյուրերի առաջ ամոթով չմնալո՞ւ, թե մի այլ չափազանց հրատապ խնդրի դրդումով մայրաքաղաքին այստեղ այնպիսի արագությամբ ու ոգով է ասֆալտապատվել, որ դա ցնցել է նաեւ քաղաքային իշխանություններին: Այնքան, որ վերջերս դիսպետչերական խորհրդակցություններից մեկի ժամանակ որոշվել է կատարված չափազանց «բարձրորակ» աշխատանքը հաշվի առնելով Բաղրամյան պողոտան եւս մի անգամ ասֆալտապատել, այս անգամ կատարողի հաշվին:

Իսկ կատարողը, ըստ երեւույթին, շա՞տ հարուստ է, այնքան հարուստ, որ կարելի է նրան որեւէ փողոց եւս մի անգամ, դեռ նախկին ասֆալտի հետքերը չչորացած, վերաասֆալտապատելու հանձնարարություն տալ, իսկ մնացած փողոցների վերքերն անմխիթար թողնել նրա խղճին ու հայեցողությանը, նաեւ հնարավորությա՞նը...

Իսկ թե ինչքան ջերմ հղումներ են ծնվում մարդկանց, մանավանդ վարորդների սրտում եւ մտքի այլ մասերում, ուղղված ասֆալտապատման եւ ընդհանրապես քաղաքի վիճակի համար պատասխանատուներին, ոչ ոքի չի՞ հետաքրքրում: Եթե հետաքրքրում է, եւ համապատասխան անձինք ուզում են անել, բայց չեն կարողանում, որովհետեւ միջոց, հնարավորություն չկա, գուցե որոշ արտասահմանյան ուղեւորությունների կրճատման հաշվի՞ն հնարավոր լինի գոնե ասֆալտապատելու համար միջոցներ գտնել: Երեւի հնարավոր է թեկուզ մի անձի արտասահման մեկնելը կրճատելով, «տնտեսված» գումարների հաշվին որոշ փողոցներում որոշ փոսեր որոշ չափով բարեկարգել: Այդպես հեշտ կդառնա նաեւ արտասահման մեկնելու ավտոճանապարհը կտրելը: Միգուցե արտասահման մեկնելու նպատակն արտասահմանյան որեւէ ֆիրմայի հետ պայմանագիր կնքե՞լն է Երեւանի փողոցները ասֆալտապատելու մասին: Թե՞ ուղղակի սահմանի այն կողմից կամ ինքնաթիռից փոսերը չեն երեւում: Իսկ ներքեւում, գետնի վրա, փողոցի մեջտեղը ախր շա՞տ տեսանելի են, ուղղակի աչք են ծակում, եւ եթե որոշ տեղերում չհասցնես խուսափել, կարող է ուրիշ տեղդ էլ ծակվի: Չհաշված սիրտը, որը նման մեջ ցավի շատ քիչ զգացողություն ունի:

Գ. Ն.

ԱՊՀ անդամների, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի միջկառավարական խորհուրդը, որի նիստը բացվեց չորեքշաբթի օրը Դոնի Ռոստովում, մտադիր է ընդունել գյուղատնտեսական մեքենաշինության բնագավառի համագործակցության ծրագիր: Նիստում ելույթ ունենալով, Ռուսաստանի «Ավտոսելխոզմաշխոլդինգ» բաժնետիրական ընկերության նախագահ Նիկոլայ Պուգինը նշեց, որ նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների միջեւ տնտեսական կապերի խզման պատճառով, 1985 թ. համեմատությամբ տրակտորների արտադրությունը 1992 թ. կրճատվել է կիսով չափ, հացահատիկ կոմբայններինը՝ 2,6 անգամ, շարքացաններինը եւ կուլտիվատորներինը՝ 3,7, հնձիչներինը՝ 5 անգամ: Գյուղատնտեսական մեքենաշինության ձեռնարկություններում արտադրանքի թողարկման տեմպը 1992 թ. կազմել է նախորդ տարվա մակարդակի 76,4 տոկոսը, իսկ ընթացիկ տարվա առաջին եռամսյակում՝ 1992 թ. համապատասխան ժամանակամիջոցի մակարդակի 71 տոկոսը: ԻՖ

ԱՊՀ երկրների համակարգող խորհրդում քննարկվում է այդ երկրների միասնական մաքսային տարածք ստեղծելու հարցը: Հունիսի 1-ից Ռուսաստանը մտցրել է մաքսային իր նոր սակագները (արտահանման եւ ներկրման), որոնք տարածվում են նաեւ Հայաստանի վրա: «Եթե որեւէ գործարար ապրանք է հասցնում Ռուսաստան, որպես մաքս պետք է մուծի այդ ապրանքի արժեքի 100 տոկոսը: Իսկ միասնական մաքսային տարածքի դեպքում ոչ մի մաքս չի մուծվում», ասաց ՀՀ մաքսային վարչության ավագ տեսուչ Վահագն Նավոյանը: ՆՏ

«Լավատես պետք է լինել, այլապես դժվար է ապրել»

Փողոցում, շուկայում, կանգառներում, երբեմն մարդիկ այսօր փիլիսոփայում են ամեն ինչի մասին, սկսած կառավարության գործունեությունից կամ անգործությունից վերջացրած հայի ճակատագրով եւ տիեզերական ազդեցություններով, որոնց շնորհիվ այդ ճակատագիրն ավելի բարյացակամ կդրսեւորվի 1994-ից հետո: Տորեւ բերված փոքրիկ մենախոսությունները պատասխաններն են հետեւյալ հարցին. ինչ էք մտածում այսօրվա իրավիճակի մասին եւ ինչ ելքեր էք տեսնում:

Վաղարշակ Մանուկյան, *թոշակառու, 66 տարեկան*. «Տղա ջան, մտածելու ոչ հավես ունեմ, ոչ էլ... ինչ եմ ուտում, որ ինչ մտածեմ»:

Կարինե Պետրոսյան, *ուսանողուհի (ԵՊՀ)*. «Ի՞նչ եմ մտածում: Մտածում եմ, որ լավ կլիներ, եթե մտածելու առիթ չլիներ: Ափսոսում եմ, որ տարիներս անցնում են, իսկ հիշելու բան էլ չի լինի, բացի հացի հերթերից, խավարից ու... չգիտեմ: Սա ապրելո՞ւ է»:

Արտյոմ Թորոսյան, *մանր առեւտրական, 32 տարեկան*. «Այսօր գնացի Փարաքար, 20 բլոկ սիգարետ առա, ախպեր ջան, ամեն մի պաչկից հինգ ռուբլու քյար հենց տալու, դրանով էլ ապրում եմ: Բայց վերջը լավ պիտի լինի: Հայ ենք, չէ՞: Մի բան կմտածենք»:

Անանուն, *մոտ 40 տարեկան*. «Հայհոյանք թերթում տպո՞ւմ եք: Այ ես հենց դա եմ մտածում»:

Մարիամ Առաքելյան, *մանկավարժ*. «Այսօր հեշտ չէ կողմնորոշվել: Մի կողմից իրավիճակը իրոք ծանր է: Դա բոլորս էլ տեսնում ենք, այդ է ծակում: Բայց մյուս կողմից, երբ մտածում ես, որ հանրապետությունը փաստորեն պատերազմական իրավիճակում է, որ ճանապարհները փակ են... իրոք, դժվար է կողմնորոշվել: Չեմ կարծում, որ ինչ-որ մեկը Լեւոնի, այսինքն, կներեք, Տեր-Պետրոսյանի տեղում կարողանար ավելի լավ կառավարել: Իսկ ելքը... Երեւի լավատես պետք է լինել: Այլ կերպ դժվար է ապրել»:

Վարդան Գրիգորյան, *«Էպոխա» թերթի խմբագիր*. «Ամեն ինչ պարզ է: Հայաստանի ապահայացում է տեղի ունենում: 19-րդ դ. քաղաքականության հիմնական թեզը այսօր իրագործվում է, իսկ ինչ վերաբերում է ելքին, չգիտեմ: Երեւի թե ճիշտ են նրանք, ովքեր գնալով փրկում են ազգի գենոֆոնդի գոնե մի մասը»:

Թամար Հովսեփյան, *տնային տնտեսուհի*. «Երբ գազ չկա, լույս չկա, ջուր չկա՝ ինչ մտածեմ: Ամուսինս բանվոր է ու հինգ հազար փող է տուն բերում: Երբ շաբաթ-կիրակի բան-ման չծախի դուրսը, հացի փող էլ չենք ունենա: Ախր մի քիչ ժողովրդի մասին էլ պետք է մտածեք: Էս ապրելն է, որ ապրում ենք»:

Կարեն Աղաջանյան, *տնտեսագետ*. «Ինձ թվում է, որ իրոք կան օբյեկտիվ հանգամանքներ, որոնցով պայմանավորված է այսօրվա իրավիճակը: Դա բոլորիս հայտնի է եւ դուք էլ երեւի լավ գիտակցում եք, որ դրա հետ մեկտեղ մենք չունենք ազգային ծրագիր, թե քաղաքական, թե տնտեսական, թե մյուս ոլորտներում: Մենք չունենք, ես կասեի, գլուխներ: Համաձայն եք: Ոչ ոք չի կարողանում այս մաֆիայի հախից գալ, որովհետեւ մենք չունենք ազգասեր գլուխներ: Հենց այսպես էլ նստեք: Վախենալու բան չունենք»:

Կարծիքները լսեց
ԱՐԱՄ ՅԱՎՐՈՒՄՅԱՆԸ

Հանցագործությունները անընդհատ աճում են: Հանրապետության դատախազ Արտավազդ Գեւորգյանը ՀՀ Գերագույն խորհրդին տված հաշվետվության ժամանակ ընդգծեց, որ հանցագործությունների թիվը տարեցտարի աճում է. եթե 1989 թ. գրանցվել է 8415 դեպք, ապա 90-ին՝ 12110, 91-ին՝ 13199, 92-ին՝ 15771: Ծանր հանցագործությունները՝ 1989 թ. 1417 դեպք, 90-ին՝ 2776, 91-ին՝ 3098, 92-ին՝ 4122: Իսկ դիտավորյալ սպանությունների վիճակագրությունը լուրջ խորհելու տեղիք է տալիս՝ 1989-ին 111 դեպք, 90-ին՝ 160, 91-ին՝ 165, 92-ին՝ 214: Այս տարվա չորս ամիսների տվյալներով, բոլոր այս ցուցանիշները գերազանցող արդյունքներ են գրանցվել: Քրեածին միջավայրով հատկապես աչքի է ընկնում Երեւանը: Հանրապետության մայրաքաղաքին հանցագործությունների ընդհանուր քանակի 41 տոկոսն է ընկնում: «Ազգ»

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԶԵՆՔ ՉԻ ՓՈՐՁԱՐԿՎԵԼ

1991 թ. սկզբին, երբ Գորբաչով-Ելցին հակամարտությունը, թվում է, հասել էր գագաթնակետին, Ռուսաստանի մամուլն ալեկոծվեց առաջին հայացքից սարսափելի նորությունից. Ելցինի աշխատասենյակին կից մի փակ սենյակում գտնվել էին ինչ-որ անհասկանալի սարքավորումներ: Անմիջապես զուգահեռներ անցկացվեցին այս դեպքի եւ Անատոլի Կաշպիրովսկու սրան նախորդած սկանդալային հեռուստաելույթների միջեւ, սկսվեց դարի ամենաահավոր զենքի՝ հոգեբանական ազդեցության (պսիխոտրոպային) զենքի շուրջ բարձրացած աժիոտաժի առաջին փուլը: Երկրորդ՝ ավելի զգուշավոր աղմուկը մամուլը բարձրացրեց 10-11 ամիս անց, երբ մեկ շաբաթվա ընթացքում միեւնույն սցենարով պատշգամբից ցած նետվեցին նախկին ԽՍՀՄ Կոմկուսի կենտկոմի երկու պատասխանատու աշխատակիցներ, որոնք իբր այդ օրերին պետք է լույս սփռեին շվեյցարական բանկերում եղած կուսակցական բազմամիլիարդանոց հաշիվների այդպես էլ մութ մնացած պատմության վրա:

Երկու դեպքերում էլ աղմուկը շատ կարճ տեւեց: Չհաջողվեց հաստատել ոչ միայն այս դեպքերում հոգեբանական ազդեցության զենքի օգտագործման, այլեւ ընդհանրապես վերջինիս գոյության փաստը: Երկու դեպքում էլ խոսքը հոգեբանական արտաքին ազդեցության հնարավոր (կամ անհնարին) ամենածայրահեղ ու ամենաֆանտաստիկ դրսեւորման՝ «զոմբիֆիկացման» տարբերակի մասին էր: Այնինչ, իբր հնարավոր է մարդկանց կոդավորել [illegible] հոգեբանական առանձնահատկությունների եւ [illegible] կի ազդակներով պետք եղած պահին նրանց ստիպել գործել նախօրոք տրված ծրագրի: Պաշտոնական անձինք այս զենքի մասին հարցերին կամ ընդհանրապես չէին պատասխանում, կամ էլ հերքում էին անթաքույց հեգնանքով: Հետո հայտնվեցին մի շարք վկաներ, որոնց վրա իբր փորձարկվել են վերոհիշյալ հոգեբանական ազդեցության միջոցները: Սակայն այս «վկաները» բոլորն էլ, ինչպես կանոն, հոգեբանական-մտավոր տեսանկյունից, մեղմ ասած, վստահություն չէին ներշնչում:

Իրականում հոգեբանական ազդեցության զենքի փորձարկումներն ԱՄՆ-ում սկսվել են դեռեւս 70-ական թթ. սկզբներին, սակայն ԿՀՎ-ն լայնածավալ ուսումնասիրություններն այս ուղղությամբ սկսել է 1977 թ. սկսած, երբ նորընտիր նախագահ Ջիմի Քարտերը ստորագրեց հոգեբանական եւ էթնիկական զենքերի ուսումնասիրությունների ինտենսիվ ֆինանսավորման հրահանգը: Սա այն ժամանակ ներկայացվեց որպես խորհրդային նման միջոցառումների դեմ ուղղված քայլ, որոնց իբր Մոսկվան հատկացրել է 15 միլիարդ ռուբլի կլորիկ գումար: Այսինքն, թե ԱՄՆ-ում, թե ԽՍՀՄ-ում այս ուղղությամբ տարված աշխատանքների փաստը ոչ ոք չի հերքում, գաղտնի են՝ դրանց ծավալներն ու արդյունքները: Ըստ «Նեզավիսիմայա գազետա» թերթի, 1991 թ. ՊԱԿ-ի եւ ԿՀՎ-ի միջեւ ստորագրվել է հոգեբանական ազդեցության զենքի ուղղությամբ տարվող աշխատանքների համագործակցության պայմանագիր: Փաստաթուղթը ստորագրել են Ուայնբերգերն ու Կրյուչկովը: «Կրիմինալնայա խրոնիկա» թերթի մեկնաբան Յուրի Վորոբյովը, որը բավական երկար ժամանակ զբաղվել է այս հարցով, պնդում է, թե ԽՍՀՄ տիեզերական ծրագրերի հետ առնչություն ունեցող մի բարձրաստիճան պաշտոնյա (հասկանալի պատճառներով անունը չի նշվում) իրեն հայտնել է, որ հոգեբանական զենքի փորձարկումները ԽՍՀՄ-ում տարվել են հնարավոր ամենաբարձր տեխնիկական մակարդակով:

Վորոբյովը, հենվելով վերոհիշյալ անձի տվյալների վրա, պնդում է, թե համապատասխան սարքավորումներ են տեղադրվել արբանյակների վրա, որոնց հզորությունը թույլ է տվել փորձարկումներ կատարել ԽՍՀՄ շրջաններից մեկում, որն իր մեծությամբ կարող է համեմատվել Կրասնոդարի երկրամասի հետ:

Հոգեբանական ազդեցության զենքի ի՞նչ փորձարկումներ են եղել Հայաստանում, եւ արդյոք Հայաստանը «պատահաբար» չի՞ հայտնվել այդ արբանյակների վրա տեղադրված ճառագայթների ազդեցության դաշտում: Այս հարցերով դիմեցինք ՀՀ Ազգային անվտանգության պետական վարչության լրատվական կենտրոնի ղեկավար Արմենակ Մանուկյանին: Նա մասնավորապես նշեց. «Ճիշտն ասած, ես խիստ կասկածում եմ այդ զենքի գոյությանն ընդհանրապես այն մակարդակով, ինչպես ներկայացնում է մամուլը: ՊԱԿ-ում իմ աշխատելու մոտ 20 տարիների ընթացքում այդպիսի զենքի մասին խոսակցություններ իհարկե եղել են, բայց ընդգծված հեգնանքով եւ թերահավատությամբ: Կարծում եմ, ԽՍՀՄ-ում երբեք էլ այդ հարցին նման ծանր ու լուրջ մոտեցում չի ցուցաբերվել: Սակայն ո՞վ գիտե, միգուցե Սիբիրի որեւէ լաբորատորիայում կատարվել են այդ փորձարկումները: Ինչ վերաբերում է Հայաստանին, ապա եւ ես, եւ մյուս հին աշխատակիցներն այդ մասին իսկի չենք էլ լսել: Եթե նման փորձարկումներ կատարվեին Հայաստանում, մենք անպայման որեւէ տեղեկություն կունենայինք դրա մասին:

Ընդհանրապես, իմ կարծիքով, այս զենքի մասին խոսակցություններն անցնում են տրամաբանության սահմանը: Օրինակ, այդ ե՞րբ եւ ինչպե՞ս են մեզ կոդավորել, որ մենք չենք էլ զգացել: Չէ՞ որ նման կոդավորման համար անհրաժեշտ էր յուրաքանչյուրիս ամենամանրակրկիտ հոգեբանական ուսումնասիրման ենթարկել: Կամ էլ, չէ՞ որ նման զենք ստեղծելու, առավել եւս կիրառելու համար անհրաժեշտ է հազարավոր մասնագետների համագործակցություն: Ինչպե՞ս կարող է պատահել, որ այդ մասնագետներից որեւէ մեկի ջիղը չդավաճանեց վերջին մի քանի տարիների խառնաշփոթում եւ նա չբացեց գաղտնիքը»:

ԳԵՎՈՐԳ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

«Արմենիա» հրապարակ

Հայ ազգային պետականության վերականգնման օրը հանդիսավորությամբ նշվեց Սփյուռքի բոլոր գաղթօջախներում: Արգենտինայում եւս, Հարավային Ամերիկայի հայ գաղութների պատմության մեջ առաջին անգամ, այն նշվեց պաշտոնական մակարդակով: Մայիսի 28-ին Բուենոս Այրեսի Ֆիգերոա Ալկորտա եւ Լա Պամպա փողոցների խաչմերուկում բացվեց «Արմենիա» անունով հրապարակ: Ելույթ ունենալով այդ առթիվ կազմակերպված հանդիսությանը, Բուենոս Այրեսի քաղաքապետ, դոկտ. Սաուլ Բոուերն իր գոհունակությունը հայտնեց Հայաստանի Հանրապետության 75-ամյակին եւ Հայաստանի անունը կրող այս հրապարակի բացմանը: Ձեռնարկին իրենց մասնակցությունը բերեցին հայկական վարժարանների աշակերտները եւ գաղութային կազմակերպությունների ներկայացուցիչները:

Հայկական հեռուստահայտագրի տարեդարձը

Մայիսի սկզբներին Մոնրեալի Թեքեյան կենտրոնում նշվեց Թեքեյան մշակութային միության «Արմենորամա» հեռուստահայտագրի 5-րդ տարեդարձը: Երեկույթի գլխավոր բանախոսն է եղել հիշյալ միության կենտրոնական վարչության ատենապետ դոկտ. Գեւորգ Քեշիշյանը: Հայտագրի նախաձեռնող Պերճ Ֆազլյանի ելույթին հաջորդել է գեղարվեստական բաժին:

Մայր տաճարի քառորդ դարը

Նյու Յորքի Ս. Վարդան Մայր տաճարում, մայիսի 14-ին եւ 16-ին տեղի են ունեցել կրոնական մասնավոր արարողություններ նվիրված տաճարի 25-ամյակին: Առաջին օրը միջեկեղեցական արարողությանը մասնակցել են 36 հայ եւ օտար հոգեւորականներ: Նրանց տպավորիչ մուտքը եկեղեցի գլխավորել է էջմիածնի դիվանապետ Ներսես արք. Պոզապալյանը: Պատարագի ընթացքում նա ընթերցել է Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի կոնդակը: Գործադրված գեղարվեստական հայտագրին մասնակցել են Անիտա Թերզյանը, Զվարթ Պալըգճյանը, անվանի երգչուհի Լուսինե Ամարան:

Նարեկացիական գիտաժողով

Նյու Յորքի համալսարանի Գեւորգյան սրահում 2 օր՝ մայիսի 22-ին եւ 23-ին, նախաձեռնությամբ Համազգայինի, տեղի է ունեցել Գրիգոր Նարեկացուն նվիրված գիտաժողով: Պատվավոր նախագահն էր Մեսրոպ արքեպիսկոպոսը, ատենապետը՝ դոկտ. Ջեյմս Ռասսըլը: Հայաստանից հրավիրված էին Ռազմիկ Դավոյանը, Գառնիկ Անանյանը, Վազգեն Գեւորգյանը, Արշալույս Ղազինյանը, Լեւոն Մկրտչյանը: Մասնակցում էին նաեւ գիտնականներ աշխարհի տարբեր երկրներից՝ Ժան Պիեռ Մահեն Ֆրանսիայից, Թեո վան Լինտը Հոլանդիայից, Թամար Տասնապետյանը Լիբանանից, դոկտորներ Նինա Գարսոյանն ու Փիթըր Քաուին ԱՄՆ-ից:

Նոր հրատարակություն

«Նավասարդ» հրատարակչատունն այս տարի լույս է ընծայել բժիշկ Հակոբ Այնթաբլյանի «Վերադարձ» բանաստեղծական հատորը: 110 էջից բաղկացած այս գիրքը խմբագրել են Վահագն Դավթյանը եւ Արմեն Տոնոյանը:

Օգնության խնդրանքով

Հունահայ ազգային վարչության նախաձեռնությամբ մայիսի 22-ին Ֆիլիպի ս. Կարապետ եկեղեցու սրահում կայացել է մի խորհրդաժողով, որին մասնակցել են գաղութի հայկական բոլոր միությունների ներկայացուցիչները: Ազգային վարչության ատենապետ Եղիա Ծամուլյանը կարդացել է Հայաստանի արտաքին գործերի նախարարության կողմից Առաջնորդարանին ուղղված նամակը, որում ներկայացված էին Աթենքում հայոց դեսպանատան բացման հետ կապված հարցերը: ԱԳ նախարարությունը գաղութից խնդրում է հարկ եղած նյութական միջոցներ ստեղծել ներկայացուցչության եւ ընտանիքների հարակից ծախսերը մատակարարելու համար: Նիստում արտահայտվել են զանազան միությունների ներկայացուցիչները: Վերջնական քայլեր ձեռնարկելու նպատակով որոշվել է նոր ժողով գումարել:

Լ. Լ.

Ղազախստանը ձգտում է տնտեսական ինքնիշխանության

Ղազախստանի տնտեսական իրադրությունը «լարված եւ անկայուն» անվանեց վարչապետ Սերգեյ Տերեշչենկոն կառավարության անդամների, մարզային վարչակազմերի, բանկերի եւ խոշոր արդյունաբերական ձեռնարկությունների ղեկավարների հետ կայացած խորհրդակցությունում: Նրանք քննարկում էին հանրապետության տնտեսական իրադրությանը եւ համագործակցության երկրների հետ նրա դրամավարկային հարաբերություններին առնչվող հարցեր:

Վարչապետը նշեց, որ Ղազախստանի տնտեսության համար վճռական նշանակություն ունեն առեւտրատնտեսական կապերը Ռուսաստանի հետ, սակայն վերջին ժամանակներս դրանք «կտրուկ վատացել են»: Տերեշչենկոյի կարծիքով, դա «երկու կողմերի համար հղի է անկանխատեսելի հետեւանքներով, քանի որ կարող է հանգեցնել ինչպես Ռուսաստանի, այնպես էլ Ղազախստանի բազմաթիվ ձեռնարկությունների տնտեսական կյանքի կազմալուծման, էներգամատակարարման բարդացման, գործազրկության, սոցիալական լարվածության աճման»:

Անդրադառնալով ֆինանսավարկային հարաբերություններին եւ փոխհաշվարկներին, Ղազախստանի վարչապետը հայտնեց, որ «Ռուսաստանը կտրականապես հրաժարվել է պարտքի մարման ժամանակ հաշվի առնել Ղազախստանին իր ձեռնարկությունների փաստական պարտքը»: Նա ասաց, որ 1993 թ. Ղազախստանի համար վարկերի գծով Ռուսաստանի առաջադրած պայմանները հավասարեցված են արտասահմանցի գործընկերներից ստացվող արտաքին փոխառությունների պահանջներին: [illegible] համաձայնություն ձեռք չի բերվել: Նրա տեղեկատվության համաձայն, «նույնիսկ եթե վարկ էլ հատկացվի, ապա դա կլինի միայն գնվող ռուսական արտադրանքի դիմաց»: Վարչապետի գնահատման համաձայն, այդ իրավիճակը «Ղազախստանին դրդում է դուրս գալ ռուբլու գոտուց»:

Վարչապետն անկեղծորեն խոստովանեց, որ ֆինանսավարկային խիստ քաղաքականության վարումն ազգային դրամի ներածման նախապատրաստման բաղկացուցիչ մասն է:

Նախարարների կաբինետը հակաինֆլյացիոն միջոցառումների մեջ անչափ կարեւոր է համարում հանրապետության ձեռնարկությունների կողմից ԱՊՀ երկրներ փոխանցվող միջոցների գումարից մասհանումների հարկային կոտակի հաստատումը, դրա չափը շաղկապելով արժեզրկման փաստական մակարդակի հետ: Վալյուտային եւ արտահանական վերահսկողության արմատական բարելավման նպատակով նախապատրաստվել է նախագահի համապատասխան հրամանագիր: Կառավարությունը մտադիր է ձեռնարկություններին հարկային արտոնություններ չտալ եւ նրանց ազատել մաքսատուրքից, այլապես, վարչապետի կարծիքով, պարզապես անհնար կլինի բավարար չափով վալյուտային միջոցներ կուտակել պետբյուջեում եւ ազգային բանկի կայունացման հիմնադրամում:

Վալյուտային միջոցներ կուտակելու, համաշխարհային տնտեսությանը մերձենալու ընդհանուր աշխատանքի շրջանակներում կառավարությունը մտադիր է Ռուսաստանի հետ այսպես կոչված «զրոյական տարբերակ» ստորագրել արտաքին պարտքի եւ նախկին ԽՍՀՄ ակտիվների շուրջ: Սերգեյ Տերեշչենկոյի հայտարարության համաձայն, դա «հանրապետության վրայից կվերցնի 3.2 միլիարդ դոլլար արտաքին պարտքի ծանր բեռը, թույլ կտա [illegible] օտարերկրացի փոխատուների ու ներդրողների ազատ ընտրությունը [illegible], արդյունավետորեն օգտագործել ստացվող վալյուտային միջոցները»:

ԱՐՍԵՆ-ՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Մարզարան նախագահի անունով

Արժանթինի «Պօղոս Արզումանեան Հաստատութիւն»ը, որուն բարերարութեամբ շինուած է Պուէնոս Այրէսի Արժանթինեան-Հայկական վարժարանը, իր հիմնադրութեան 25-ամեակին առթիւ վարժարանին նուիրեց արդիական փակ մարզարան մը, եւ զայն ձօնեց Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեանին: Մարզարանի հիմնարկէքը անցեալ տարի կատարած էր Հայաստանի նախագահը Արժանթին կատարած իր այցելութեան ընթացքին:

Մարզարանի հանդիսաւոր բացման համար Հայաստանէն հրաւիրուած էին նախագահին տիկինը՝ Լուսինէ Տէր Պետրոսեանը, Հայաստանի կրթական նախարար Աշոտ Ղազարեանը եւ Երեւանի «Հայաստան-Արժանթին» վարժարանի տնօրէնուհի Ռոզա Սահակեանը: Ի դէպ, Երեւանի «Հայաստան-Արժանթին» դպրոցը եւս նուիրած է «Պօղոս Արզումանեան Հաստատութիւնը», որուն փոխտնօրէն պրն. Արմէն Մեծատուրեանը Հայաստանի կառավարութեան փոխանցած է 400 հազար տոլար այդ նպատակին համար:

Հանդիսութեանց ընթացքին Ամենայն Հայոց Հայրապետը կը ներկայացնէր Արեւմտեան Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդ Վաչէ Արք. Յովսէփեանը, իսկ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը՝ Սեպուհ Արք. Աճեմեանը: Յունիս 16-ին կատարուած հանդիսաւոր արարողութեան մասնակցեցան նաեւ Պուէնոս Այրէսի քաղաքապետ դոկտ. Սաուլ Բաուըր, Պրազիլիահայոց Առաջնորդ Տաթեւ Արք. Ղարիպեանը, Ուրուկուէահայոց Առաջնորդ Յակոբ Եպս. Գըլըճեանը եւ Արժանթինահայոց առաջնորդ Գիսակ Եպս. Մուրատեանը:

Բոլոր ելոյթ ունեցողներն ալ գովաբանեցին «Պօղոս Արզումանեան Հաստատութեան» տնօրէններ Տէր եւ Տիկին Արմէն եւ Սիրանոյշ Մեծատուրեանները իրենց կատարած նիւթական եւ բարոյական աջակցութեան համար: Իսկ Տիկին Տէր-Պետրոսեան իր ելոյթի աւարտին [illegible] հրաւիրեց Հայաստան այցելելու:

Այցելութիւն ՌԱԿ կեդրոններ

Ուրբաթ, Յունիս 18-ին, Տիկին Տէր Պետրոսեան եւ ընկերացող խումբը այցելեցին Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան Հարաւային Ամերիկայի պաշտօնաթերթ «Սարդարապատ» շաբաթաթերթի խմբագրատունը եւ Թէքէեան Մշակութային Միութեան «Սուրէն եւ Վըրճինիա Ֆեսճեան» Կեդրոնը, ուր դիմաւորուեցան Թէքէեան Մշակութային Միութեան Հարաւային Ամերիկայի Կեդր. Վարչութեան Նախագահ Նահապետ Նահապետեանի, տիկնանց յանձնախումբի անդամներուն, «Սարդարապատ» շաբաթաթերթի տնօրէն Սերխիօ Նահապետեանի եւ անդամ-անդամուհիներուն կողմէ:

Ընկ. Սերխիօ Նահապետեան Հայաստանի առաջին տիկնոջ բարեգալուստ մաղթելէ ետք ներկայացուց ՌԱԿ-ի դերը Սփիւռքի մէջ եւ անոր քաղաքականութիւնը Հայաստանի հանդէպ: Ընկ. Սիրան Սարաֆեան բացատրեց «Սարդարապատ» շաբաթաթերթի հիմնադրութեան դրդապատճառները, անոր տարիներու նպատակը գաղութին եւ Հայրենիքին անկողմնակալ պաշտպանումը, ըլլայ խորհրդային, ըլլայ անկախ շրջանին, որովհետեւ «մեր հանդէպ Հայրենիքին չի պայմանաւորուիր քաղաքական-գաղափարախօսական նկատառումներով»:

Վերջաւորութեան խօսք առաւ Նահապետ Նահապետեան եւ յայտնեց, թէ իր յաջորդ այցելութեան, տիկին Տէր Պետրոսեան պէտք է կարենայ տեսնել «Սուրէն եւ Վըրճինիա Ֆեսճեան Կեդրոն»ի նորակառոյց շէնքը:

Տիկին Տէր Պետրոսեան շնորհակալութիւն յայտնեց ընդունելութեան համար, յաջողութիւն մաղթեց եւ ապա մեկնեցաւ Արժանթինի տնտեսական նախարար Օ. Քավալլոյի բնակարանը: Նախարարին հայազգի տիկինն է Սոնիա Ալրագեանը:

Իր կեցութեան ընթացքին, տիկին Տէր Պետրոսեան այցելեց նաեւ հայկական բոլոր ամէնօրեայ վարժարանները եւ Յունիս 23ին վերադարձաւ Երեւան:

ՍԻՐԱՆ ՍԱՐԱՖԵԱՆ
Պուէնոս Այրէս

digitised by A.R.A.R.@

Տնտեսություն

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՆԸ. ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆԸ

ԽՍՀՄ փլուզումից հետո քաղաքական եւ տնտեսական իրադրությունը Հայաստանում առավել խիստ ազդեց հանրապետության արդյունաբերական համալիրի վրա: Իրադրությունն էլ ավելի սրվեց կենսականորեն անհրաժեշտ այնպիսի զարկերակների փակվելուց հետո, ինչպիսիք էին ԱԷԿ-ը, «Նաիրիտը» եւ այլն:

Առաջին հերթին դժվարացել են հումքի ներմուծումն ու պատրաստի արտադրանքի արտահանումը: Այսպես, հանրապետության ժողովրդական տնտեսությունը մեծական կախվածության մեջ է ներմուծվող մետաղից: Պղնձի արտադրանքը մեծ քանակությամբ օգտագործում է էլեկտրատեխնիկական արտադրությունը: Ոչ վաղ անցյալում այս կարիքները բավարարվում էին Ալավերդու պղնձամոլիբդենային կոմբինատի ձուլած պղնձի հաշվին:

1989 թ. ամռանը, գործարանը փակվելուց հետո, այս բնագավառը դրվեց ծանր դրության մեջ: Առաջնային ալյումինի արտադրության դադարեցումը հանգեցրեց այն բանին, որ ԿԱՆԱԶ գործարանը սկսեց աշխատել ներմուծվող հումքով: Դժվարացել է ժամացույցների արտադրության համար անհրաժեշտ նյութերի ներմուծումը: Հաստոցաշինության ճյուղի չորս [illegible] չաշխատելու պատճառները (ինչի կորուստներն անցնող տարի կազմել են 240 միլիոն ռուբլի) շրջափակումն ու էլեկտրաէներգիայի անկայուն մատակարարումն են: 1993 թ. ապրիլի վերջի դրությամբ արդյունաբերական ձեռնարկություններին տրվել է հանրապետությունում արտադրվող էլեկտրաէներգիայի 7 տոկոսը: Թվարկված դժվարությունների առկայությունն առաջացնում է եւս մի խնդիր. կորցնելով արտադրողի հանդեպ վստահությունը, Ռուսաստանի մի քանի գործարան արդեն սկսել են կրկնօրինակել Հայաստանի ձեռնարկությունների արտադրանքը: Այդպիսի ծանր դրության մեջ իր աշխատանքն սկսեց եւ այժմ շարունակում է աշխատել արդյունաբերության նախարարությունը:

Տեղեկանք: Նախկինում ԽՍՀՄ միութենական նախարարություններին ենթակա բոլոր ձեռնարկությունները միավորող արդյունաբերության նախարարությունն ստեղծվել է 1991 թ. օգոստոսին: [illegible]վում է արդյունաբերության հետեւյալ ճյուղերը. քիմիական եւ կենսատեխնիկական, լեռնարդյունաբերական, էլեկտրատեխնիկական եւ սարքաշինական, հաստոցագործիքաշինական եւ ավտոմեքենաշինական, ռադիոէլեկտրոնիկայի, ալմաստի-ոսկու: Սա հանրապետության ողջ արտադրական հզորության 60-70 տոկոսն է: Նախարարության ձեռնարկությունների քանակը, իսկ դրանք մոտ 400 են, ազգային համախառն արտադրանքում կազմում է 62 տոկոս: Նախարարության մեջ մտնող ձեռնարկություններում զբաղված է 150 հազար մարդ:

Նախարարությունը պլանների, արդյունաբերական համալիրի զարգացման ծրագրի մշակման, ճգնաժամից դուրս գալու տարբերակների քննարկման կենտրոն է: Ցավոք խնդիրները բխում են ներքին կոոպերացիայի զարգացման, մի շարք ձեռնարկությունների հանրապետության բնակչության կարիքներին հարկավոր ապրանքների արտադրության ուղղությամբ վերակողմնորոշման անհրաժեշտությունը: Այսպես, նավթավերամշակման արտադրության ստեղծման նախագծի մշակման նպատակը հանրապետությունում նավթամթերքի սեփական արտադրանք ունենալու անհրաժեշտությունն էր: Նման արտադրության ստեղծումը հնարավորություն կտա ապահովել ինչպես քիմիական համալիրը, այնպես էլ հումքի հիմնական տեսակներով հանրապետության այլ բնագավառները, քանի հանրապետությունը վառելիքա-էներգետիկ պաշարներով, հնարավոր է ստեղծել նաեւ նավթի վերամշակման լայն բազա՝ օգտագործելով Մերձավոր Արեւելքի երկրներից նավթ ներմուծելու հնարավորությունները: Այդ արտադրության հզորությունը կկազմի նվազագույնը տարեկան 500 հազար տոննա: Հայաստանը վառելիքով ապահոված կլինի 60-70 տոկոսով՝ ամենաճգնաժամային պայմաններում: Արդեն կա ՀՀ կառավարության որոշումը, որի համաձայն այս նախագծին նախատեսվում է հատկացնել 1 միլիարդ 200 միլիոն ռուբլի: Հանրապետության չուգունի ու պողպատի կարիքները ապահովելու համար ենթադրվում է տեղական հումքի վերամշակման գործարանի կառուցումը: Նրա ենթադրյալ հզորությունը կկազմի տարեկան 100 հազար տոննա: Հայաստանն ունի երկաթի բավական պաշար. Հրազդանի ու Աբովյանի հանքավայրերինը կազմում են մոտ 365 միլիոն տոննա: Իսկ հանրապետության պահանջը սեւ մետաղների գծով կազմում է տարեկան 850 հազար տոննա: Արդի վիճակով այդ քանակությունը հանրապետություն է ներմուծվում մեծ դժվարություններով: Հարկ է նշել, որ մետալուրգիան ժողովրդական տնտեսության մյուս բնագավառների զարգացման հիմքն է:

Հանրապետության քիմիական արդյունաբերությունն իրեն ապահովում է 60 տոկոսով: Այդ արտադրանքի 80 տոկոսը համաշխարհային շուկայում մրցունակ է: Քիմիայի վերաբերյալ ծրագիրն առաջին հերթին ուղղված է քիմիական համալիրի նորմալ գործունեության ապահովմանն անգամ շրջափակման պայմաններում: Հետաքրքիր է «Նաիրիտի» օրինակը. հատկապես մի քանի արտադրությունների ինքնուրույնացման գծով կիրառված միջոցառումների շնորհիվ գործարանն այժմ աշխատում է: Այսպիսով, ձեռնարկությունների կողմնորոշումը դեպի ներքին կարիքները կհանգեցնի առավել կարգավորված ու անկախ արդյունաբերական համալիրի ստեղծմանը:

Հայաստանում բավական լավ են զարգացած արդյունաբերության այն ճյուղերը, որոնք կան նախկին Միության միայն որոշ հանրապետություններում: Ունենք նախկին ԽՍՀՄ-ում 4-րդ տեղը գրավող հաստոցաշինական հզոր համալիր: Հայաստանից բացի, արդյունաբերության այդ ճյուղն ունեցել են միայն Ռուսաստանը, Ուկրաինան, Բելառուսը եւ Լիտվան: Այնպիսի ծանրակշիռ արտադրություն, ինչպիսին ժամացույցներինն է, ունեին միայն Ռուսաստանը, Բելառուսը եւ Հայաստանը: ՀՀ արդյունաբերության էլեկտրատեխնիկական ճյուղը նույնպես առաջատար տեղերից մեկն էր գրավում նախկին ԽՍՀՄ-ում: Այս բնագավառի արտադրանքը միանգամայն մրցունակ է. մասնագետների կարծիքով, դրա համար արտահանման շուկաներ կարող են լինել ԱՄՆ եւ Մերձավոր Արեւելքի երկրները: Հաստոցների արտադրության մակարդակով ՀՀ մտնում է հաստոց արտադրող երկրների երկրորդ տասնյակի մեջ՝ Բելառուսի, Բուլղարիայի, Լիտվայի, ՉԺՀ-ի հետ: Երկրների այս խմբի արտադրած հաստոցները թեկուզ հարաբերականորեն ոչ բարձր որակի են, սակայն նույնպես պահանջարկ ունեն: Նման համեմատաբար էժան հաստոցների պահանջարկը կազմում է շուկայի պահանջարկի 50 տոկոսը:

Այսպիսով, Հայաստանում ստեղծված է երկրի տեխնոլոգիական որակի մակարդակի մասին վկայող արդյունաբերական բավական հզոր համալիր: Այդ մասին վկայում է նաեւ անգլիական Ֆորին օֆիսի պատասխանատու աշխատակիցներից մեկը: Այսպես, թվարկելով չորս գործոն (մինչ այդ նշված ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Մանուկյանի կողմից), որոնք կանխորոշում են ՀՀ զինված ուժերի բարեհաջող կառուցումը Ադրբեջանի համեմատությամբ, նա ավելացնում է նաեւ հինգերորդը: Հայաստանը առավել բարձր զարգացած տեխնոլոգիական երկիր է, քան Ադրբեջանը, եւ դրանով իսկ ունի որոշակի առավելություն: Սակայն պատմական այս փուլում այնպիսի երկրները, ինչպիսին գաղութային տեսակի տնտեսություն ունեցող Թուրքմենստանն է, հայտնվեցին առավել նպաստավոր պայմաններում, քան հզոր ռազմարդյունաբերական համալիր ունեցող բարձրտեխնոլոգիական երկրները եւ հետեւաբար ստիպված են լուծել պատրաստի արտադրանքի արտահանման, կոնվերսիայի եւ այլ խնդիրներ: Այսպես, 1990-ից Ռուսաստանի կողմից ռազմական պատվերների կրճատման կապակցությամբ Հայաստանի գործարանների մի մասը դրվեց կոնվերսիա կատարելու անհրաժեշտության առջեւ, որին գործարանները պատրաստ չէին: Եւ երբ Ռուսաստանը դրա համար հատկացրեց 77 միլիարդ ռուբլի, ապա Հայաստանում այդ ուղղությամբ առայժմ ոչինչ չի արված: Չկա նաեւ կոնվերսիայի մասին օրենք, որի ընդունմամբ Ռուսաստանի ԳԽ ստեղծեց արտադրության վերապրոֆիլավորման եւ սոցիալական պաշտպանվածության հնարավորություն: Այժմ նախարարությունում մշակված է կոնվերսիայի կոնցեպցիան:

Հայաստանի արդյունաբերական համալիրի առջեւ կանգնած հիմնական խնդիրներից մեկն է արտադրանքի որակի բարձրացումը, քանի որ առանց դրա անհնար է դիմանալ համաշխարհային շուկայի մրցակցությանը: Այսպես, այս խնդիրը դրված է ոսկերչական արդյունաբերության առջեւ, որտեղ թանկարժեք մետաղների ու դրանցից պատրաստված առարկաների գները համապատասխանում են համաշխարհայինին, սակայն որակը զիջում է: Մասնագետների կարծիքով, ոսկերչական արտադրանքի որակի վերաբերյալ հարցի լուծման ձգձգումը կարող է հանգեցնել Ռուսաստանի շուկան կորցնելուն, միակը, որտեղ հայկական արտադրանքն իրացվում է մեծ ծավալներով: Այս խնդրի լուծման հիմքում ընկած է ժամանակակից տեխնոլոգիայի ներգրավումն ու ձեռքբերումը, առաջին հերթին Իտալիայից, Բելգիայից, ԱՄՆ-ից: Որակի հարցը դեպք է դրվի նաեւ ռադիոէլեկտրոնային արդյունաբերության առջեւ, քանի որ նկատի ունենալով փոխադրական մեծ ծախսերը, ՀՀ-ում արտադրված ապրանքներն ավելի թանկ են, քան ԱՊՀ այլ երկրներում: Կարեւոր նշանակություն է ստանում արտահանման խնդիրների լուծումը, ինչպիսիք են մեծածավալ գովազդի բացակայությունը, սերտիֆիկացիայի անցկացման աշխատանքները, անհրաժեշտ է անցկացնել ապրանքների արագ սերտիֆիկացիա, քանի որ 1994 թվականի հունվարի 1-ից Ռուսաստանում ուժի մեջ կմտնի ապրանքների սերտիֆիկացման որոշումը: Հարկ է նշել, որ արտադրողների աշխատանքին խանգարում է օրենսդրական համապատասխան դաշտի բացակայությունը: Ընդունված է «Ձեռնարկության մասին օրենքը», սակայն բացակայում են բոլոր օրինական ակտերը, ինչպես նաեւ դեռեւս ընդունված չեն «Պետական ձեռնարկությունների մասին» եւ «Դուստր ձեռնարկությունների մասին» օրենքները, որոնք անմիջականորեն կապված են այս օրենքի հետ: Մեծ խնդիր է սոցիալականը. նախկին միության մեջ ամենաէժան աշխատուժը Հայաստանում է, բանվորների միջին աշխատավարձը 10 հազարից ավել չի կազմում:

Վերջին տարիներին, հատկապես անցյալ ձմռանը, ի ցույց եկան մեր տնտեսության բոլոր արատներն ու թերությունները, նաեւ ապացուցվեց, որ սոցիալական աշխարհը, բարեկեցությունը, երկրի ծաղկումը կախված են ոչ քաղաքական կարգախոսներից ու կոչերից, ոչ էլ իշխանության համար պայքարից, այլ տնտեսավարման համակարգի հստակ, կարգավորված ու կայուն գործունեությունից: Հետեւաբար, առավել կարեւորություն է ստանում արդյունաբերության նորմալ աշխատանքի համար պայմանների ստեղծումը:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
«Նոյյան տապան»
լրատվական-վերլուծական կենտրոն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւանի «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանը հայտարարում է 1993-94 ուստարվա ընդունելություն հետեւյալ ֆակուլտետներում

● Միջազգային հարաբերությունների եւ թարգմանչության, միջազգային տնտեսական հարաբերությունների, միջազգային իրավունքի, միջազգային ժուռնալիստիկայի եւ թարգմանչության, իրավաբանության, մենեջմենթի եւ մարկետինգի, բանասիրական, պատմության եւ աշխարհագրության, մանկավարժության եւ տարրական ուսուցման մեթոդիկաների, նախադպրոցական մանկավարժության եւ հոգեբանության, քիմիայի եւ կենսաբանության, կիրառական մաթեմատիկայի, դեֆեկտոլոգիայի:

● Դպրոցները ոսկե կամ արծաթե մեդալով, տեխնիկումները եւ ուսումնարանները գերազանցության դիպլոմով ավարտած դիմորդները, ինչպես նաեւ բուհերի շրջանավարտներն ու ուսանողները ազատվում են ընդունելության քննություններից. նրանք համալսարան ընդունվում են հարցազրույցով:

Ուսուցումը վճարովի է: Ուսանողները անհրաժեշտության դեպքում ուսումը կարող են համատեղել աշխատանքի հետ. նրանց համար ուսուցումը կկազմակերպվի անհատական գրաֆիկով, դասախոսությունների ազատ ունկնդրման սկզբունքով:

● Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ օգոստոսի 20-ը: Ընդունելության քննությունները կանցկացվեն հուլիսի 20-30-ը եւ օգոստոսի 20-30-ը:

Համալսարանի հասցեն՝ Ալեք Մանուկյան (նախկին Մռավյան) 13: Հեռախոսներ՝ 55.24.70, 55.67.90, 55.46.80:

Ռեկտորատ

Լուրերի հոսք

Պերճանքի առարկաների պահանջարկ Չինաստանում

Երկյուղելով արժեզրկման խորացումից, չինացիները շտապ կարգով իրենց խնայողությունները վերածում են ոսկու, ոսկեղենի եւ ամերիկյան դոլարների, հաղորդում է Ռոյթըր գործակալությունը: Չինաստանի պատմության մեջ սա առաջին դեպքը չէ, երբ ճգնաժամերի ընթացքում արժեզրկումից խուսափել ձգտող քաղաքացիներն սկսում են ոսկերչական խանութներից արտել այն ամենը, ինչ գտնում են: Թեեւ ներկայումս Չինաստանում աշխատավարձ[illegible] աճը դեռեւս գերազանցում է արժեզրկման տեմպերին, ավելի քան 200 մի[illegible]լիարդ դոլարի համարժեք բանկա[illegible] խնայողություններն արժեզրկվում [illegible] սպառնալի տեմպերով: Պաշտոնական վիճակագրության համաձայն, ընթացիկ տարվա մայիսին քաղաքներում ապրուստի արժեքի ինդեքսն աճել է 19,5 տոկոսով, իսկ ընդհանուր առմամբ երկրում այս տարվա առաջին հինգ ամիսներին 16,7 տոկոսով: Ընթացիկ տարվա մայիսին Չինաստանում մանրածախ գներն աճել են 27,3 տոկոսով, եւ ներկայումս ստեղծվել է ֆիրմային ներմուծական ապրանքների, ինչպես նաեւ չինական արտադրության բարձրորակ ապրանքների պակաս: Ինչպես նշվում է, գնորդները դատարկում են այն խանութները, որտեղ վաճառվում են գունավոր հեռուստացույցներ, սառնարաններ, լվացքի մեքենաներ, տեսագրիչներ եւ լուսանկարչական ապարատներ:

Անցյալ տարի Չինաստանը դարձավ աշխարհում ոսկու խոշորագույն ներմուծողը: Բացի դրանից, չին զբոսաշրջիկները մեծապես այցելում են Հոնկոնգի ոսկերչական խանութներ, եւ զգալի քանակությամբ ոսկեղեն երկիր է մտնում այդ ճանապարհորդների ուղեբեռներում: Չինաստանում ոսկու գները սահմանում է կառավարությունը, սակայն մոտավորապես երկու շաբաթ առաջ խանութները վերացրին երկրում ամենամեծ պահանջարկ վայելող 14 կարատանոց ոսկու գնապիտակները, նախընտրելով սպասել գների հետագա աճին: Ինչպես նշվում է Ռոյթըր գործակալության հաղորդման մեջ, ներկայումս տեղի է ունենում ամերիկյան դոլարի նկատմամբ չինական յուանի փոխարժեքի անկում: Սեւ շուկայում 1 դոլարի դիմաց տալիս են պաշտոնական գնից կրկնակի շատ յուան, իսկ Չինաստանի բանկի Շանհայի բաժանմունքում ամեն օր բացվում են ռեկորդային թվով տարադրամային հաշիվներ:

Չնայած անվանումներին

«Ռուսաստանում ժողովրդական կողմնորոշում ունեցող քաղաքական ուժեղ կուսակցությունների բացակայությունը լուրջ խոչընդոտ է բարեփոխումների հետագա հաջող առաջընթացին», հունիսի 23-ին գրել է «Ֆայնենշըլ թայմզը»:

«Չնայած իրենց անվանումներին, որոնցում առկա են «հանրապետական», «ժողովրդավարական» եւ «ազատական» բառերը, Ռուսաստանի քաղաքական կուսակցությունների մեծամասնությունը ոչ այլ ինչ է, քան դրանց ղեկավարների որոշակի հավակնությունների արտահայտման միջոց, նշում է թերթը: Հենց այդ պատճառով դրանց միջեւ բոլոր դաշինքները փխրուն են: Այդուհանդերձ, Ռուսաստանի բարեփոխումների ղեկավարները փորձեր են ձեռնարկում քաղաքական կուսակցությունների լայն դաշինք ստեղծել շարունակել փոփոխություններին աջակցելու եւ ուժեղացող կոմունիստական կուսակցության նկատմամբ հակակշիռ ստեղծելու համար: Այդ փորձերից վերջինն անցյալ շաբաթ նախագահի կողմնակիցների «Ռուսաստանյան ընտրություն» դաշինքի հռչակումն էր, որի միջուկը կարող է դառնալ Եգոր Գայդարի գլխավորած սեփականաշնորհված եւ մասնավոր ձեռնարկությունների ընկերակցությունը: Այն շեշտը դնում է Ռուսաստանում վերածնվող ձեռնարկատերերի խավի [illegible] հուսալով ստանալ նրանց ֆինանսական եւ այլ կարգի աջակցությունը: Նման մեկ ուրիշ փորձ դարձավ [illegible] վարչապետ Սերգեյ Շախրայի [illegible] ստեղծելու այնպիսի կուսակցություն[illegible] րը կարտահայտեր շրջանների շահ[illegible] կներկայացներ Ռուսաստանում իր[illegible] նակցային պետության կազմավոր[illegible]. Սակայն, ըստ երեւույթին, նա [illegible] առաջադրել է անհրաժեշտ[illegible] միավորել 89 շրջաններ ու հա[illegible] տություններ, որոնց ընդհանուր [illegible] լով այն է, որ կենտրոնից հեռու [illegible] չափ շատ դրամ եւ իրավունք[illegible] ստանան»: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏ[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

Բժշկություն

ՋԵԿ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ. ԳԹՈՒԹՅԱՆ ՀՐԵՇՏԱ՞Կ, ԹԵ ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ՍԱՏԱՆԱ

Երբեմն աշխարհի ունայնությունից, անհայտությունից ու մանավանդ անսպասելի տառապանքներից հոգնած ու ուժասպառ, մարդն իր հայացքն ուղղում է երկինք, արհեստականորեն վերջ դնում իր կյանքին՝ փորձելով հավիտենական անդորր ու հանգստություն գտնել այն աշխարհում: Ինչքա՞ն են արդարացված այդպես մտածողներն ու նրանց հովանավորողները: «Ազգի» հետեւողական ընթերցողները տեղյակ պետք է լինեն ամերիկահայ բժիշկ Ջեկ Գեւորգյանի յուրահատուկ «մասնագիտության» եւ դրա արձագանքների մասին Միացյալ Նահանգներում: Նրան կոչում են մահվան բժիշկը կամ «խմրեսարիոն»: Հիշեցնենք, որ յուրահատուկ մասնագիտությունն այն է, որ բժիշկն օգնում է բոլոր նրանց, ովքեր կամավոր ինքնասպանություն են ցանկանում գործել եւ այդ խնդրանքով դիմում են նրան: Նա արդեն 16 հոգու «ուղարկել է այն աշխարհ», օգտագործելով իր հատուկ սարքավորումը, որով ածխածնի միօքսիդ է ներթափանցում հիվանդի մարմնի մեջ՝ պատճառելով անմիջական մահ, եւ առայժմ նրա դեմ հարուցված երեք դատական գործերն ավարտվել են հօգուտ իրեն: Կշարունակի՞ արդյոք նա իր «առաքելությունը», որին այնքան բծախնդրորեն ծառայում է, թե՞ օրենքը կդատապարտի նրան դադարեցնելու այն:

Հարցն այնքան այժմեական է դարձել, որ ստիպել է ամերիկյան հանրահայտ հանդեսներից Time-ին լուրջ ուսումնասիրություններ կատարել եւ 10 էջ նվիրել իր մայիսի 31-ի համարում: Հոդվածից տեղեկանում ենք, որ այդ սարքավորումը նախավերջին անգամ օգտագործելուց հետո Միչիգանի օրենսդիրները որոշում են փակել նրա գրասենյակը: Փետրվարին նահանգն ընդունել էր մի օրենք, որով նրա մասնագիտությունը ոճրագործություն էր համարվում եւ այդ մասնագիտությամբ զբաղվողներին սպառնում էր 4 տարվա ազատազրկում եւ 2000 դոլարի տուգանք: Որոշ կազմակերպություններ, սակայն, բողոքարկում են որոշումը եւ Գեւորգյանն ինքը խոստանում է մինչեւ դատարանի վերջնական որոշումը դադարեցնել իր գործունեությունը: Բայց, ըստ երեւույթին, երկար սպասելուց «հոգնած», նա իրեն դիմած 16-րդ հաճախորդին՝ Ռոնալդ Մանսոուին (որը տառապում էր ոսկրի եւ թոքերի քաղցկեղով) օգնում է հոգին ավանդելու: Նրան ձերբակալում են, բայց երկու ժամ հետո դարձյալ ազատ արձակում, պատճառաբանելով, որ դատարանը չի կարող անտես անել մարդու «ինքնորոշման անժամանցելիական իրավունքը»: Եթե անհասն ինքը չդիմանալով անտանելի ցավերին ու տառապանքներին, ցանկանում է վերջ տալ իր կյանքին, ո՞ր օրենքը կարող է այդ իրավունքը խլել նրանից: Մարդը, անկասկած, ինքն է իր դատավորը, սակայն եկեք տեսնենք, թե ինչն է դրդում նրան այդ քայլին դիմելու: Չկա՞ն արդյոք դրան նպաստող հասարակական երեւույթներ:

Գեւորգյանի խոսնակ հանդիսացող իրավաբան Ջեֆրի Ֆիգերը ասում է. «Երբ օրենքն ինքն է անբարոյական, այն խախտելն անհրաժեշտ պարտականություն է դառնում»: Իսկ Գեւորգյանի խոսքերով, բժիշկների կեսից ավելին հավանություն են տալիս իր գործելակերպին, բայց չեն համարձակվում բարձրաձայն արտահայտվել այդ մասին, որովհետեւ Ամերիկայի բժշկական ասոցիացիան դեմ է դրան եւ կարող է, մեղմ ասած, «նեղել» նրանց, եթե այդպիսի դիրքորոշում որդեգրեն: «Եւ դուք սա ռամկավարությո՞ւն եք կոչում», բողոքում է նա ու ավելացնում, «սա մի խորհրդային ամբողջատիրական պետություն է»: Պարզվում է, որ ամերիկյան հասարակության մի զգալի տոկոսը Գեւորգյանի մեջ տեսնում է ժամանակակից բժշկության եւ դեղորայքի անօգտակարությանը հակադրվող մի սարքավորում: «Նա կոնկրետ ցույց է տալիս մեզ, թե մեր առողջապահության համակարգի որ մասն է ննջած», ասում է Արթուր Կապլանը Մինեսոտայի համալսարանից: Իսկ Ջորջ Աննասը Բոստոնի համալսարանի բժշկական ֆակուլտետից ավելացնում է. «Նա իր էությամբ մեղադրական ակտ է ուղղված մահամերձ հիվանդներին ցուցաբերած մեր բուժման ու խնամքի դեմ: Մենք նրանց իրականում լավ չենք խնամում եւ իրենք՝ հիվանդները տեղյակ են այդ մասին: Այդ վատ վերաբերմունքն իր մեջ ներառում է եւ խաբեություն, եւ անտարբերություն, եւ արհամարհանք: Նախ մենք նրանց չենք ասում, որ մահամերձ են: Ճիշտ է, ախտորոշումը հայտնում ենք, ասելով, որ քաղցկեղ է եւ տալիս ենք բուժման տարբերակները՝ վիրահատություն, ճառագայթում, քիմիական բուժում կամ նրանց երկուսի զուգորդում եւ այլն, բայց չենք ասում, որ ինչ էլ անենք, որ տարբերակն էլ կիրառենք, միեւնույն է, նրանք շուտով մահանալու են: Շատ դեպքերում մենք նույնիսկ լքում ենք նրանց կամ իմանալով, որ դեղերն այլեւս անօգուտ են, լավագույն դեպքում նրանց հանձնում ենք բուժքույրերի խնամքին»:

Նման մտածելակերպի տեր մարդիկ գտնում են, որ բժիշկներից շատերը նույնիսկ չգիտեն, թե ինչպես բուժեն կամ մեղմացնեն հիվանդների ցավերը: Իսկ Գեւորգյանը որոշակիորեն ասում է. «Եթե մարդիկ ցանկանում են մահանալ եւ ազատվել տառապանքից, ես նրանց կպարգեւեմ այդ «հաճույքը»: Եւ նա հարյուրավոր նամակներ է ստանում այն մարդկանցից, որոնք անկողնին գամված լինելով երկար տարիներ, ոչ մի հույս չունեն ապաքինվելու: Սովորաբար, երբ մահանալու մասին խոսք է բացվում, մարդկանց մեծամասնությունը խոստովանում է, որ ցանկանում է մահանալ «արագ, առանց ցավի եւ տանը՝ շրջապատված ընտանիքի անդամներով կամ ընկերներով»: Գեւորգյանը պաշտպանում է այդ բոլոր պայմանները:

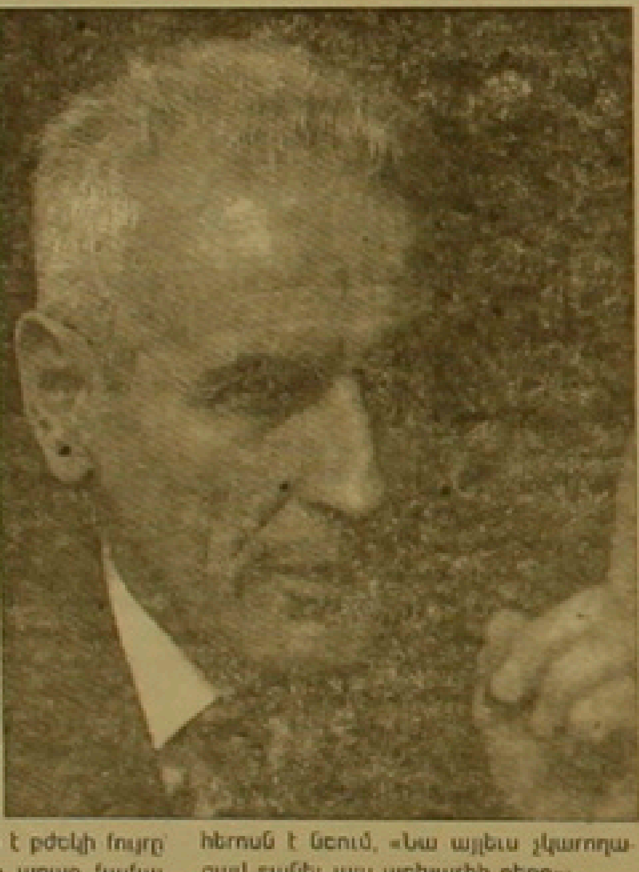

«Մեր մայրը տառապեց քաղցկեղով, ասում է բժշկի քույրը՝ Մարգոն: Նա իմ աչքերի առաջ քայքայվեց: Նրա միտքը պայծառ էր, բայց մարմինը չկար: Իմ եղբոր տարբերակը շատ ավելի «բարոյական» կլիներ նրա համար, քան այն բոլոր թմրադեղերը, որ բժիշկները սրսկեցին կապտացնելով նրա ողջ մարմինը»:

Այս խոստովանությունը կարելի է համարել նախնական բացատրությունն այն քայլի, որը հետագայում Գեւորգյանին մղել է ընտրելու իր «մասնագիտությունը»: Մյուս բացատրությունը մեզ տալիս է երկրում գործող օրենքը: Երբ 1990 թ. Նանսի Քրուզանի ինքնասպանության գործի քննության ժամանակ ԱՄՆ Գերագույն դատարանը որոշում է կայացնում, որ ծնողներն իրենց անգիտակից դստեր տառապալից կյանքը երկարացնելու ոչ մի հիմք չունեին եւ ճիշտ էին վարվել, որ արհեստական սնուցումը դադարեցրել էին, դրանով ճանապարհ է հարթվում Գեւորգյանների համար: Նույնիսկ Կոնգրեսը ընդունել է այսպես կոչված «հիվանդների ինքնորոշման իրավունքը» որոշումը, որպեսզի ինքնասպանության դիմողները ժամանակին կարողանան «հոգ տանել իրենց կտակների» մասին:

Թվում է, թե արեւմտյան հասարակարգում եւս բժիշկ-հիվանդ հարաբերությունները կատարելագործված չեն: Անվստահությունը երկկողմանի է: Բժիշկները մտածում են, թե հիվանդները չեն ցանկանում իրենց հիվանդության եւ անխուսափելի մահվան մասին խոսել, իսկ հիվանդներն էլ իրենց հերթին ենթադրում են, որ բժիշկները ոչ ժամանակ, ոչ էլ անհրաժեշտ փորձ ունեն իրենց ճիշտ խորհուրդներ տալու: Նրանցից ոմանք նույնիսկ բունտ կերպով ասում են. «Ինչքան երկար օգտագործենք բուժական սարքերը, այնքան շատ փող կկարողանան բժիշկները կորզել մեզանից»: Այս խոսքերի ենթատեքստը պարզ է. դիմելով Գեւորգյանին, նրանք ստանում են հոգեկան անդորր եւ իրենց հուզող հարցերի անմիջական պատասխանը:

Հարցի մյուս կողմն, անշուշտ, նույնպես հետաքրքիր է եւ առանձին ուսումնասիրության առարկա կարող է լինել: Ինքնասպանությունը, որը դեռեւս մնում է անպատժելի հանցագործություն, միշտ էլ հակասական կարծիքների տեղիք է տվել հասարակության մեջ: Ոմանք հասարակությանն ուղղված զորավոր ապտակ են համարում այն, դատապարտելով ինքնասպանի հանդեպ շրջապատող անձանց կողմից անհրաժեշտ հոգատարություն չցուցաբերելու համար: Ուրիշները մեղադրում են հենց իրենց՝ ինքնասպանություն գործողներին, նրանց համարելով կամքից թույլ էակներ: Հիշենք, որ նրանց շարքերում եղել է նաեւ 20-րդ դարի մեծագույն գրողներից Էռնեստ Հեմինգուեյը, որը հաղթանդամ ու առնական տղամարդ էր, միշտ արկածներ որոնող ու կենսախինդ: Բայց ինչպես իր կարճ պատմվածքներից մեկի հերոսն է նշում, «Նա այլեւս չկարողացավ տանել այս աշխարհի բեռը»:

Ինքնասպանությունը դատապարտելի երեւույթ է համարում Լեոն Դենին իր «Մահ. իսկ հետո՞...» գրքում, որտեղ կարդում ենք. «Ինքնասպանների վիճակը շատ բանով նման, իսկ հաճախ էլ ավելի ծանր է հանցագործների վիճակից: Ինքնասպանությունը ստոր վախկոտություն է, հանցագործություն: Դրա հետեւանքներն ահավոր են: Ինքնասպանը փախչում է երկրային տառապանքներից, որպեսզի ավելի ահավոր տառապանքների ենթարկվի անդրշիրիմյան կյանքում: Ինքնասպանը չի ազատվում ֆիզիկական տառապանքներից: Հոգին միացված է մնում այն մարմնին, որին ինքն ուզեցել է ոչնչացնել: Այն դանդաղ անցնում է մարմնի քայքայման բոլոր փուլերը, եւ ցավի տանջանքի սրանից զգացումը նվազելու փոխարեն ավելանում է»: Զուր չէ, որ ժամանակին անգլիական օրենքով ինքնասպանությունը դատապարտելի էր, եւ ինքնասպան եղողի մարմինը թաղում էին հասարակական մի մայրուղու եզրին, սրտի մեջ խրելով մի ցից, որպեսզի հոգին շատ չքափառի: Այն որպես ոճրագործություն չի դիտվում ժամանակակից Ամերիկայում, բայց ավելի քան քսան նահանգներում դրան նպաստելը համարվում է անօրինական:

Որպես ամենահայտնի «դամբանախոս», Գեւորգյանը բացատրում է, որ «անհրաժեշտ է գործել միայն այն ժամանակ, երբ ամբողջովին արդարացված է կատարած գործը: Հիվանդի մտավոր կարողությունները պայծառ պետք է լինեն, իսկ հիվանդությունն անբուժելի: Սրանք պարտադիր պայմաններ են, եւ եթե անգամ համաձայնությունը տալուց եւ դիմակը հագնելուց հետո հիվանդը ձեռքի նշաններով հասկացնի, որ մտափոխ է եղել, մահվան գործընթացն անմիջապես պետք է դադարեցվի»: Նա նաեւ նշում է, որ ինքը միշտ էլ փորձում է իրեն դիմած հիվանդներին ետ կանգնեցնել իրենց որոշումներից, սակայն կան դեպքեր, շարունակում է նա, երբ դու ինքդ հաստատ համոզված ես, որ տառապանքն անտանելի է: «Թող իմ հակառակորդները լինեն 5 կամ 10 տարի անկողնում գամված հիվանդների տեղը, եւ ես այդ ժամանակ կվիճեմ նրանց հետ», պնդում է նա համառորեն:

Սակայն առողջ դատողներս գիտենք նաեւ մեկ այլ հանգամանք: Այն, որ դատապարտված հիվանդների մոտ ինքնասպանության ցանկություն կարող է առաջանալ ոչ թե բուն հիվանդության, այլ ընդհանրապես հուսահատության պատճառով, եւ եթե հիվանդությունն անբուժելի է տվյալ դեպքում, հուսահատությունը միշտ էլ կարելի է բուժել, եւ Գեւորգյանն իրավունք չունի անտեսելու այս փաստը: Իսկ անհերքելի փաստ է նաեւ այն, որ բժշկությունը մարդկանց բուժելուն ուղղված մասնագիտություն է եւ նրա միջոցները չպետք է օգտագործվեն ի վնաս մարդու: Բժիշկները երդվում են ամեն ջանք գործադրել հիվանդի լիարժեք խնամքն ապահովելու, սկսված բուժումը մինչեւ վերջ հասցնելու եւ նրա կյանքի համար մինչեւ վերջին վայրկյանը պայքարելու համար: Այլ հարց է, նրանք իրենց այս պարտականությունները խղճով կատարում են, թե ոչ:

Կյանքը, ճիշտ է, լի է դաժանություններով ու տառապանքներով, բայց ոչ ոքի իրավունք չի վերապահված խլել մարդկանցից այն, ինչ տրված է նրանց «ի վերուստ»:

Մարդկանց կյանքի բնույթի ընդհատումը, նույնիսկ իրենց իսկ կամքով, անթույլատրելի է, ու համոզված ենք, հոգին է հոգեկան անասելի հեծեծանքներով ու տառապանքներով, քանզի ոչ մի մարդ իրավունք չունի իր նմանների դահիճը կամ տանջողը լինել: Նախախնամությունը պետք է կատարի իր դերը, իր ժամանակին:

Պատրաստեց
ՀԱԿՈԲ ԾՈՒԼԻԿՅԱՆԸ

Անցյալ

«Պահը չէ լռել բացարձակապես...»

1938 թ. օգոստոսի 9-ին ԽՍՀՄ գրողների միության նախագահությունը «Մարիետա Շահինյանին խիստ պարսավանք» տվեց Լենինի տոհմածառի հետազոտման «կեղծ գիտական մեթոդների համար»: Խոսքը գրողի «Պատմության մասին տոմսը» գրքի մասին էր, որում նա ընթերցողներին ներկայացնում էր որոշ փաստեր կապված մայրական գծով Լենինի նախնիների հրեական ծագման հետ:

Ո՞վ էր իրավացի: Դիմենք Լենինի ավագ քրոջ Ա. Ի. Ուլյանովա-Ելիզարովայի դրդումներին: 1924 թ. նոյեմբերին ՌԿ(բ)Կ կենտրոնական կոմիտեի քարտուղարությունը նրան հանձնարարեց նյութեր հավաքել Ուլյանովների ընտանիքի պատմության մասին: Լենինգրադում ուսիկանության դեպարտամենտի ֆոնդից ստանալով Բլանկի՝ Լենինի մորական պապի հրեական ծագման մասին փաստաթղթերի պատճենը, 1932 թ. դեկտեմբերին Ուլյանովա-Ելիզարովան նամակով դիմեց Ստալինին: Նրանում ասվում էր. «Ձեզ համար, ըստ երեւույթին, գաղտնիք չէ, որ պապիս ծագման մասին հետազոտությունները ցույց տվեցին, որ նա ծագումով չքավոր հրեական ընտանիքից էր եւ ինչպես նշված է նրա կնունքի փաստաթղթում, եղել է Ժիտոմիրի քաղքենի Մոշե Բլանկի որդին: Գալիս եմ այն համոզմանը, որ այնքան էլ ճիշտ չի լինի այդ փաստը թաքցնել զանգվածներից... Սա ավելորդ մի ապացույց է ցեղի բացարձակ ընդունակությունների տվյալների մասին, որը մեծապես ընդունում էր Իլյիչը»:

Ստալինի պատասխանի մասին կարելի է դատել Ուլյանովա-Ելիզարովայի երկրորդ նամակից, որում նա մասնավորապես գրում էր. «Դուք պատասխանեցիք այն ժամանակ, որ հիմա պահը չէ եւ կարգադրեցիք բացարձակապես լռել...»:

«Տուն», 11 հունիսի 1993

Ռուսաստանի տնտեսական կայունացումը 1994 թ. կեսերին

Ռուսաստանի արդյունաբերողների եւ ձեռնարկատերերի միության նախագահ Արկադի Վոլսկին կտրականապես դեմ է այն տեսակետին, թե Ռուսաստանում արտադրության անկումը պայմանավորված է միայն բարեփոխումներով: Չորեքշաբթի օրը Մոսկվայում ելույթ ունենալով միջազգային տնտեսագիտական համաժողովում, նա նշեց, որ անկումը 60 տոկոսով բացատրվում է նախկին ԽՍՀՄ մասնատմամբ: Ինչպես նշեց Ա. Վոլսկին, նախկինում սերտորեն կապված ձեռնարկությունների ծնող մեծամասնությունը հայտնվել է տարբեր երկրներում: Ա. Վոլսկու կարծիքով, Ռուսաստանում կայունացումն սկսվելու է 1994 թ. կեսերից ոչ շուտ: Դրա համար հարկավոր է ոչ այնքան ծգտել ստանալու արեւմտյան վարկեր, որքան ամրապնդել սեփական արտադրությունը եւ ամեն կերպ խթանել մասնավոր ներդրումները: Նրա խոսքերով, իրավիճակի վրա բացասաբար են ազդում օրենսդրական հիմքի անկայունությունը, օտարերկրյա ներդրողների համար ֆաղաքական վտանգից զերծ լինելու, ամբողջ դուրս բերելու երաշխիքների բացակայությունը, խաղաղական ցնցումներից տնտեսական կյանքի անպաշտպանվածությունը: ԻՖ

Չեռնոմիրդինի այցը ԱՄՆ հետաձգվում է

Ինչպես հայտնի դարձավ ԻՖ-ին Ռուսաստանի կառավարությանը մոտ աղբյուրներից, վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի այցն ԱՄՆ հետաձգվում է երկու երկրների միջեւ «տնտեսական հարաբերությունների որոշ հարցերի անկարգավորվածության պատճառով»: Ինչպես հայտնի է, այցելությունը պետք է սկսվեր հունիսի 26-ին: Մինչդեռ երեկ առավոտյան Վիկտոր Չեռնոմիրդինն աշխատանքային այցով մեկնել է Կիեւ: Իր հերթին Ռուսաստանի փոխվարչապետ Ալեքսանդր Շոխինը հաստատեց այդ լուրերը, սակայն չճշտեց հետաձգման պատճառները: Նա կարծիք հայտնեց, որ լրացուցիչ կարգավորում պահանջող հարցերը հավանաբար կքննարկվեն Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ նախագահների հանդիպման ժամանակ: Ինչպես հայտնի է, Ելցինը կմասնակցի հուլիսին Տոկիոյում կայանալիք Մեծ յոթնյակի գագաթնաժողովին: ԻՖ

Շումեյկոն եվ Պոլտորանինը, կաշառակերներ

Ռուսաստանի գլխավոր դատախազի առաջին տեղակալ Նիկոլայ Մակարովը Գերագույն խորհրդին առաջարկել է Ռուսաստանի նախագահին հարց առաջադրել առաջին փոխվարչապետ Վլադիմիր Շումեյկոյին եւ ֆեդերալ լրատվական կենտրոնի ղեկավար Միխայիլ Պոլտորանինին պաշտոններից ազատելու վերաբերյալ: Հունիսի 24-ին նա հանդես եկավ Ռուսաստանի դատախազության հատուկ հանձնաժողովի զեկուցումով, որը հետամնում է պաշտոնյա անձանց կաշառակերության հետ կապված նյութերը: Զեկույցի ընթացքում նա մի շարք փաստեր բերեց, նշելով, որ վերոհիշյալ պաշտոնյաների «գործողությունները վնաս են հասցրել Ռուսաստանին»: ԻՖ

Թուրքական ֆիրմանե յուրացնում է Ուզբեկստանի շուկան

Չորեքշաբթի առավոտյան Տաշքենդում բացված թուրքական «Թոյլար» ընկերության ցուցահանդեսում ներկայացված են 45 ֆիրմաների արտադրանքներ, որոնք ցուցադրում են կենցաղային տեխնիկա, Թուրքիայի տեքստիլ եւ դեղագործական արդյունաբերության նմուշներ: «Թոյլարի» ներկայացուցիչ պարոն Սաբրի Օրալը բացման արարողության ժամանակ ելույթ ունենալով ասաց, որ ֆիրման հույս ունի Ուզբեկստանի ձեռնարկատերերին առաջարկել համատեղ ձեռնարկությունների ստեղծման հնարավորությամբ: ԻՖ

digitised by A.R.A.R.@

Գորբաչովը Քլինթոնին կոչ արեց չվերսկսել միջուկային փորձարկումները

Նախկին ԽՍՀՄ նախագահ Միխայիլ Գորբաչովը ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնին կոչ արեց չվերսկսել միջուկային զենքի փորձարկումների ծրագիրը: Ներկայումս միջազգային Կանաչ խաչի ղեկավար հանդիսացող Գորբաչովի ուղերձում ասվում է, որ փորձարկումների վերսկսումը կարող էր խափանել միջուկային զենքը չտարածելու ջանքերը: Գորբաչովի կարծիքով, միջուկային նոր պայթեցումների անցկացումը բնավ չէր նպաստի միջուկային զենքը չտարածելու պայմանագրին Ուկրաինայի հարելուն եւ նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններից կողմից START պայմանագիրը վավերացնելուն: Անդրադառնալով այդ խնդրի բնապահպանական կողմին, Գորբաչովը ուշադրություն է հրավիրում մասնավորապես այն բանի վրա, որ Նոր երկրում գտնվող Ռուսաստանի Չայկ զինագործարանի առանձնահատկությունները կասկածներ են հարուցում այնտեղ անվնաս փորձարկումներ անցկացնելու առնչությամբ: ԻՖ

Արդյունաբերական կուսակցություն Ռուսաստանում

Ռուսաստանի արդյունաբերողների եւ ձեռնարկատերերի միությունում կայացած խորհրդակցության մասնակիցներն արտահայտվել են արդյունաբերական կուսակցության շուտափույթ ստեղծման օգտին, որը կմիավորեր խոշոր արդյունաբերական կոլեկտիվներին, ագրոարդյունաբերական համալիրի աշխատողներին եւ ձեռնարկատերերին: Միության նախագահ Արկադի Վոլսկին երեկոյան բի երեկոյան հանդիպում է ունեցել 50 հազարից մեծ կոլեկտիվներ ունեցող խոշորագույն արդյունաբերական ձեռնարկությունների ղեկավարների հետ: Ղեկավարների անցած հանդիպման մասնակիցների գնահատման համաձայն, մտահոգություն է արտահայտվել օրինական դրության հաստատ արտադրության միջակի առնչությամբ: Որոշվել է անհապաղ ժամկետներում մշակել նոր կուսակցության ծրագրային նպատակներն ու խնդիրները: Առաջա կուսակցությունն ունի սոցիալական հիմք, որակյալ կադրեր եւ Ռուսաստանի նոր խորհրդարանի պատգամավորության թեկնածուներ, որոնք «պատրաստ են պաշտպանելու արդյունաբերողների եւ ձեռնարկատերերի շահերը»: ԻՖ

Թուրք-ամերիկյան միությունը գործակցում է Թուրքմենստանի հետ

Առեւտրատնտեսական նոր նախագծերի ստորագրման համար Աշգաբադ ժամանած թուրք-ամերիկյան գործարարների «Թաքա» միության ներկայացուցիչները հայտարարեցին, որ իրենք մտադիր են ընդլայնել գործակցությունը Թուրքմենստանի հետ: Իրենց այդ որոշումը նրանք բացատրեցին Թուրքմենստանի հետ գործակցության հաջող փորձով, որտեղ մեկ տարի առաջ ստեղծվեց գործարար համագործակցության խորհուրդ, դառնալով «Թաքայի» յուրօրինակ մասնաճյուղ: Այդ ժամանակամիջոցում մի շարք կոնկրետ նախագծերի իրականացումն է սկսվել վերամշակող արդյունաբերության, տրանսպորտի, կապի բնագավառում, ստեղծվել են համատեղ ձեռնարկություններ: Այս անգամ թուրք եւ ամերիկացի գործարարներն իրենց օժանդակությունն առաջարկեցին բիզնես կենտրոնների, հյուրանոցների, գյուղմթերքների վերամշակման ձեռնարկությունների, բջնաֆաբրիկաների կառուցման, տարբեր սարքավորումների, կահույքի, դեղորայքի, մասնավորապես, տրանսպորտային սպասարկումների, այդ թվում Սեւ ծովով բեռների փոխադրման գործում: Գործարարների թուրք-ամերիկյան միության նախագահ Էրդալ Քաբաքեիլի խոսքերով, իր կազմակերպությունը հնարավոր ամեն ինչ կանի համագործակցությունն ընդլայնելու համար, այդ թվում համատեղ ձեռնարկությունների ստեղծման, ֆինանսավորման բնագավառներում: «Թաքան» մտադիր է նաեւ օժանդակել Թուրքմենստանում արեւմտյան կապիտալների ներգրավմանը: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Գարնանային ցուցահանդեսը ամռանը

Ինչպես դրսում եւ ամենուր, այնպես էլ Հայաստանի՝ նկարչի տանը, գարունն այս տարի ուշացավ: Սովորաբար գարնան գալուստն ավետում էին այստեղ մշտապես կազմակերպվող «գարնանային» ցուցահանդեսները: Այս անգամ այն, սակայն, բացվելով ամռան կեսին կնքվեց պարզապես «Հանրապետական ցուցահանդես» անունով:

Սակայն միայն դա չէ միակ տարբերությունը նախորդներից: Այն կոչվում է նաեւ «ցուցահանդես-վաճառք» ենթադրելով ցուցադրվող արտադրանքների գնում այցելուների կողմից: Երեւի դա էլ պատճառ է հանդիսացել, որ շատերը բերեն մեկից ավելի գործեր, որոնց շատ սակայն, չգիտես ինչու, բացակայում են հեղինակների սահմանած գները, դրանով իսկ ստեղծելով լրացուցիչ դժվարություն հավանական գնորդների համար: Վերջինս, գալով այս ցուցահանդես, անպայման կունենա ընտրության հնարավորություն:

Գրաֆիկայի բաժինն այս անգամ, գոնե աշնանային ցուցահանդեսի բազմազանությամբ, շատ ավելի հարուստ է ներկայացված: Միայն թե, դարձյալ չգիտես ինչու, այն տարալուծվելու է երկու հարկերի ցուցադրանքում՝ խախտելով նաեւ առանձին ցուցադրված լինելու վաղեմի ավանդույթը: Ինչպես այս բաժնում, այնպես էլ ողջ ցուցահանդեսում գերակշռողը բնանկարի ժանրն է: Երեւի պատերազմական եւ խռովահույզ այս օրերին մեր նկարիչները իրենց հոգու աղոտումների լավագույն եւ անաղարտ բարգմանը տեսել են մայր բնության մեջ, որը բույլ է տալիս իրենով ինքնարտահայտվել, զուգահեռվել, ինչպես Նարեկացին կասեր՝ «ամոքել ու անձրեւել»: Գոհար Խաչատրյանը, օրինակ, «Օձունի տաճար» լիտոգրաֆիայում մեզ ծանոթ ճարտարապետական համալիրի իր ողբերգական համալիրն է ներկայացրել՝ պատուհելով այն երազային ու ռոմանտիկ շնչով:

Նոր, բարձ արտահայտչամիջոցով աչքի են ընկնում Ժաննա Մանկալյանի «Մտորում»-ները, Ալբերտ Խաչատրյանի որմնանկար հիշեցնող «Թաղամաս»: Գրիգոր Գյուլեզյանի «Մեղուզայի կործանումը» դրամատիկ վերնագրով աշխատանքը շնորհիվ իր կատարման տեխնիկայի, ստեղծում է առօրյա միջավայրում ներկա գտնվելու պատրանքը: Թադեւոս Տեր-Մարտիրոսյանն իր «Պատմության ֆառողինններով» աշխատանքում տալիս է մեր ժողովրդի պատմության խորհրդանշական պատկերը: Քնարականորեն է համակում Գոհար Թումասյանի խճանկարային սկզբունքով արված «Ասողի ծնունդ» նկարը: Հետաքրքիր հնչեղություն ունի նաեւ Թերեզա Բաղդասարյանի «Միրո հավերժություն» գրաֆիկական կոմպոզիցիան:

Տագնապալի շեշտով է հաստատվում Մարտիրոս Բաղալյանի այս տարի ստեղծված «Իրավիճակ» յուղանկարը: Իսկ Կ. Ռուխկյանի «1993-ի ձմեռը» եւ «1993-ի գարունը» վերնագրերը կրող աշխատանքները կազմում են մի յուրատեսակ երանկար-պատմություն մեր կյանքի վերջին ամիսների ծառերի սղանքի մասին: Այցելուները ներկար են

ՏԱՐԻԵԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ. Գեւորգ Դեւրիկյան

կանգ առնում Սոս Հարությունյանի «Կնոջ ներաշխարհը» կտավի առջեւ, որտեղ հայացքից առջեւ տողանցում են Անահիս Աստվածուհուց սկսած մինչեւ մեր օրերն ընկած իրողությունները: Վերջիններս, ասես, դաջված են նկարի ներքեւի աջ անկյունում պատկերված մանկանը գրկած մոր հոգնաբեկ հայացքում: Չնայած Սերգեյ Պողոսյանի «Զուբակահար Ռուբեն Ահարոնյանի դիմանկարի» տակ բացակայում է ներմը ստեղծման տարեթվի մասին, բայց բնորդի հոգնած կեցվածքից եւ հյուծված դեմքից դժվար չէ կռահել, որ այն վերջերս է ստեղծվել:

Ներկա ցուցահանդեսին բավական շատ են ներկայացված քանդակները: Մեծորյա դժվարին ու աղետալի թեման առավելապես լայնաստարար է անդրադառնում քանդակագործների աշխատանքների վրա: Բայց նույնիսկ այս պ[illegible]մաններում բարեբախտաբար ստեղծվում են նոր գործեր: Օրինակ, այս մեկը, որը պատկերում է գրող, հրապարակախոս Գեւորգ Դեւրիկյանին՝ քանդակագործ Տարիել Հակոբյանն ստեղծել է այս ձմռանը, իր ցուրտ արվեստանոցում:

Այս ցուցահանդեսի մի կարեւոր մասն էլ կազմում են նաեւ դեկորատիվ-կիրառական արվեստի նմուշներ, խեցեղեն, զարդեղեններ: Վերջիններս առանձնակի «պատվավոր» տեղ են գրավում, միջանցքների փոխարեն ցուցադրվում են սրահներում:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԵԿԱՆ ԽԱՂԱԼՈՒ ՄԵԿ ՔԱՂԱՔՈՒՄ

Նույն խմբում ընդգրկված մինչեւ 16 տարեկան ֆուտբոլիստների Հայաստանի, Ուկրաինայի եւ Հունգարիայի հավաքականները պայմանավորվել են Եվրոպայի առաջնության ընտրական հանդիպումներն անցկացնել հոկտեմբերի 18-22-ը Հունգարիայում, մեկ շրջանով եւ ՈՒԵՖԱ-ի կանոնակարգի համաձայն: Խմբային մրցաշարի հաղթողն իրավունք կստանա մասնակցել 16 թիմերի եզրափակիչ մրցաշարին, որը կմեկնարկի 1994 թ. ապրիլի 24-ին եւ տեղի կունենա Իռլանդիայում:

– Հավաքականում ընդգրկված են արժանիները,– Սնարի թղթակցին ասաց ՀՀ հավաքականի գլխավոր մարզիչ Ֆրունզե Մանուկյանը: – Թիմն արդեն մի քանի ընկերական հանդիպումներ է անցկացրել, մինչեւ 18 տարեկան ֆուտբոլիստների Հայաստանի հավաքականի հետ ոչ-ոքի է խաղացել (0-0) եւ հաղթել Գյումրիի, Չարենցավանի ու «Նաիրիս» թիմի պատանիներին:

Սակայն որոշակի դժվարություններ կան կապված նպատակամղված նախապատրաստական աշխատանքների կազմակերպման հետ: Առայժմ չի հաջողվում ուսումնամարզական հավաք անցկացնել: Շատ կարեւոր եմ համարում մի քանի ստուգողական հանդիպումներ անցկացնել այլ երկրների, մասնավորապես ԱՊՀ թիմերի հետ: Սնարf

Բռնցքամարտն անտարբեր չի թողնում

Բռնցքամարտի Հայաստանի հերթական առաջնությունը տեղի ունեցավ Գյումրիում: Շատ քաշային կարգերի հանրապետության չեմպիոններ դարձան Վախթանգ Դարբինյանը (Վանաձոր), Գեւորգ Գալստյանը (Արթիկ), Արմեն Սակարդանը (Երեւան), Տիգրան Հովհաննիսյանը, Գեւորգ Գեւորգյանը, Արմեն Գեւորգյանը (երեքն էլ Գյումրիից), Հայկ Հակոբյանը, Արթուր Գեղամյանը (երկուսն էլ Երեւանից), Հովիկ Սարգսյանը (Գյումրի), Մխիթար Վանեսյանը, Դավիթ Դարիբյանը, Կարեն Զանոսզյանը (երեքն էլ Երեւանից):

– Առաջնությունը մեծ հետաքրքրություն էր առաջացրել,– Սնարի թղթակցին ասաց սպորտսվարպության պետական մարզիչ Կարոյու Զանեոյանը: – եւ չնայած տեխնիկագործների պակաս եղած մեծաթիվ հանդիսականները մասնակիցների թվում չտեսան աշխարհի չեմպիոն Նշան Մունչյանին եւ հանրապետության հավաքականի մյուս անդամներին, որոնք հանդես եկան Ֆինլանդիայում, այնուամենայնիվ մենամարտերն անցան գրավիչ պայքարում: Իսկ մեր ուժեղագույն վարպետները Տամպերեում կայացած աշխարհի առաջնությունից հետո ուսումնամարզական հավաք էին անցկացնում Սոչիում, որտեղ վերականգնում էին իրենց ուժերը, նախապատրաստվելով Ստամբուլում կայանալիք Եվրոպայի առաջնությանը: Գյումրիում տեղի ունեցած առաջնությունում հիշարժան էին հատկապես 67 եւ 75 կգ քաշայինների եզրափակիչները: Առաջինում 4 բռնցքամարտիկներ երեւացին Հայկ Հակոբյանը, Սերգեյ Հակոբյանը, Գագիկ Անտոնյանը (Արովյան) եւ Վարուժան Դավթյանը (Գյումրի) ուժով ու վարպետությամբ հավասարազոր էին եւ ցուցադրեցին դիտարժան մարտ: 75 կգ քաշային կարգում վանաձորցի երիտասարդ Հայկ Պոտոսյանը չնայած եզրափակիչում հակառակ պայքարում զիջեց փորձառու Հովիկ Սարգսյանին (Գյումրի), սակայն դրսեւորեց բարձր վարպետություն:

Հիմքեր կան ենթադրելու, որ Ստամբուլում կայանալիք Եվրոպայի առաջնությունում Հայաստանի բռնցքամարտի սիրահարներին եւ մասնագետներին հաճելի անակնկալ է սպասում: Կազմակերպիչներն ամեն ինչ արեցին առաջնության հաջող ընթացքի համար: Սնարf

Ամերիկայի գավաթի խաղարկությունում բրազիլացիները անճանաչելի են

Էկվադորում շարունակվող ֆուտբոլի Ամերիկայի գավաթի խաղարկությանը մասնակցում են ամերիկյան երկու մայրցամաքների բոլոր ուժեղագույն հավաքականները: Երեք խմբային մրցաշարերից երկուսն արդեն ավարտվել են, եւ հայտնի են դարձել այն թիմերը, որոնք հաջորդ փուլի ուղեգիր են ձեռք բերել: Այդ բախտին արժանացել են Էկվադորի, Ուրուգվայի, Արգենտինայի եւ Կոլումբիայի հավաքականները: Ընդ որում, 100 տոկոսանոց արդյունքի է հասել Էկվադորի թիմը, որը հաղթել նաեւ Ուրուգվայի եւ ԱՄՆ հավաքականներին: ԱՄՆ հավաքականը վաստակել է ընդամենը 1 միավոր:

Երրորդ խմբի մրցաշարը դեռ շարունակվում է: Այստեղ առաջատարը Պարագվայի հավաքականն է, որն ունի 3 միավոր: 2-ական միավոր են վաստակել Պերուի եւ Չիլիի հավաքականները: Երկու խաղից հետո ընդամենը 1 միավոր ունի աշխարհի եռակի չեմպիոն Բրազիլիայի հավաքականը, որը դեռ ուսանե վերցնելու հնարավորություն է պահպանում: ■

Պելեն եւ Վեան կմնան Եվրոպայում

Չնայած բազմաթիվ առաջարկություններին, Սարսելի «Օլիմպիկի» հարձակվող եւ Աֆրիկայի լավագույն խաղացող Աբեդի Պելեն դեռ հաստատ չի որոշել, թե հաջորդ մրցաշրջանում որ թիմում է խաղալու: Եվրոպական չեմպիոնների գավաթի Մյունխենի եզրափակիչում հաջող խաղը Պելեի հանդեպ կրկին հետաքրքրություն առաջացրեց եվրոպական ամենամեծ ակումբների շրջանում: Վերջերս նրան հրավիրեցին «Բարսելոնը», «Գենուան» եւ «Կալյարին»: Բայց հնարավոր է, որ Պելեն երկարաձգի պայմանագիրը Եվրոպայի չեմպիոնների գավաթակրի հետ: Նույնիսկ հնարավոր է, որ «Օլիմպիկի» ղեկավարները թիմում միավորեն գանացի Պելեին եւ լիբերիացի Վեային: Պելեի եւ Վեայի ընտանիքները վաղեմի ծանոթներ են, շատ հնարավոր է, որ այդ մեծերի համատեղ խաղը մեծ օգուտ բերի մարսելցիներին:

Ստալինը Լիոնո՞ւմ

Լիեժի «Ստանդարտի» երիտասարդ խաղացող վենեսուելացի Ստալին Ռիվասը եկող տարի, հավանաբար, տեղափոխվի Ֆրանսիա: Ժողտերես Ստալինը հաճախ ծիծաղում է, երբ մարդիկ հարցնում են իր տարօրինակ անվան մասին: «Պապս կոմունիստ էր եւ հորս սիրել է ինձ այդպես անվանել», ասում է նա: 17 տարեկանում Ստալին Ռիվասը Եվրոպա մեկնելով, իր ուժերը փորձեց «Ստանդարտում»: Նա ասում է, որ Վենեսուելայում ֆուտբոլը կիսապրոֆեսիոնալ է եւ հեշին ոլան է մղված բեյսբոլի ու բասկետբոլի կողմից: Այսօր 21-ամյա Ռիվասն իր երկրի հույսն է, որն ուզում է մասնակցել 1998 թ. Ֆրանսիայում կայանալիք աշխարհի գավաթի խաղերին: Նրա հմտրեսարիո Խոսե Պերսիկուեռոսը, թերեւս, պայման ազիր կնքի Լիոնի ակումբի հետ: Ինքը Ստալին Ռիվասը գոհ է, որ կկարողանա իր ֆուտբոլային փորձը հարստացնել Ֆրանսիայում խաղալով: Պ. Ք.

«Բանանցը» կտրվում է առաջատարներից

«Վան»-«Իմպուլս» խաղով սկսեց ՀՀ բարձրագույն խմբի 2-րդ առաջնությունը: Կրկին ուրախացրեց «Վանը», որը 5-2 հաշվով պարտության մատնեց «Իմպուլսին»:

Տուրի կենտրոնական հանդիպումը կայացավ Աբովյանում, որտեղ հանդիպում էին առաջատարները՝ «Բանանցը» եւ ՀՄԸՄ-ը: Իր աջակից պարտությունը կրեց ՀՄԸՄ-ը, որը չկարողացավ դիմադրել ավելի կարգապահ եւ կազմակերպված «Բանանցին», բաց թողնելով 7 գնդակ, մրցակցի դարպասն անցկացնելով ընդամենը երկու գնդակ:

Գնդակները խփեցին Գ. Քամալյան (18), Ա. Բարսեղյան (50, 57, 70), Անդ. Հովսեփյան (55), Վ. Հովհաննիսյան (78), Կ. Միքայելյան (85) («Բանանց»), Վ. Ավետիսյան (35), Գ. Հովհաննիսյան (65): ■

Խորվաթիան իրոք բասկետբոլային երկիր է

EURO '93 BASKETBALL

1992 թ. օլիմպիական խաղերի փոխչեմպիոն Խորվաթիայի հավաքականը նույնիսկ առանց իր ընդգծված համաշխարհային բասկետբոլի զերաստղեր Դրաժեն Պետրովիչի եւ Տոնի Կուկոչի վերելքով է հանդես գալիս Գերմանիայում տեղի ունեցող բասկետբոլի Եվրոպայի 28-րդ առաջնությունում: Բեռլինում տեղի ունեցող Բ խմբի 4 թիմերի մրցաշարում Խորվաթիայի հավաքականը միակն էր, որ երկու անընդմեջ հաղթանակ է տարել եւ հաջորդ փուլի ուղեգիր ձեռք բերել: Առաջին տուրում խոշոր հաշվով առավելության հասնելով Բուլղարիայի հավաքականի նկատմամբ, Խորվաթիայի ընտրանին երկրորդ տուրում 100-95 հաշվով հաղթեց Ֆրանսիայի ուժեղ հավաքականին: Նույն խմբում ընդգրկված Թուրքիայի հավաքականը, որը զիջել էր Ֆրանսիայի թիմին, 78-70 հաշվով հաղթեց Բուլղարիայի հավաքականին: Ա խմբում ընդգրկված Ռուսաստանի հավաքականը, որի խաղերը տեղի են ունենում Կարլսրուեի քաղաքում, երկրորդ տուրում մրցեց Էստոնիայի թիմի հետ, որն առաջին տուրում զիջել էր Իսպանիայի հավաքականին: Խաղի հիմնական ժամանակն ավարտվեց ոչ-ոքի՝ 83-83: Լրացուցիչ 5 րոպեի ընթացքում հաջողությունն ուղեկցեց ռուսներին, որոնք հաղթեցին 100-92 հաշվով:

Ավելի բարդ իրավիճակ է մյուս երկու խմբերում, որոնցից մեկում ընդգրկված են Իսրայելի, Լատվիայի, Հունաստանի եւ Իտալիայի, իսկ մյուսում՝ Գերմանիայի, Բելգիայի, Սլովենիայի եւ Էստոնիայի հավաքականները: Բոլոր թիմերն էլ երկու տուրից հետո մեկական հաղթանակ են տարել: Երկրորդ տուրում անակնկալի դիմաց դարձավ Լատվիայի հավաքականը, որը 80-79 հաշվով հաղթեց միջոնի կոչման հավակնորդների Իտալիայի հավաքականին:

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ

digitised by A.R.A.R.@

Աղբեջան

ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐԸ ԳՅԱՆՋԱՅՈՒՄ ՍՊԱՆԵՑԻՆ ԳՈՐԾԿՈՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻՆ, ՏԵՂԱԿԱԼԻՆ...

Սկիզբը տես էջ 1 ►

որը վարում էր ժողովրդի ղեկավարությունը: Այազ Մութալիբովը հերքեց այն լուրերը, թե նրա հարաբերությունները Հեյդար Ալիեւի հետ լարված են: «Մենք միասին աշխատել ենք 8 տարի: Եւ այն ժամանակ ես աստիճանաբար առաջ էի գնում ծառայության մեջ: Ուստի ես չեմ տեսնում բռնամարտի որեւէ օբյեկտիվ պատճառ», ասաց նա: Այազ Մութալիբովը Հեյդար Ալիեւի ներկա քայլերը որակում է որպես «վճռական մարդու գործողություններ, որոնք ուղղված են հանրապետության իրավիճակի կայունացմանը»:

«Ազգ»

Նավատորմ

Ա. Կալինին. Համաձայնագիրը միտված է նավատորմի փլուզմանը

Սեւծովյան նավատորմի նախկին հրամանատար, ներկայումս հեռու Արեւելքի միության գործկոմի նախագահ Ալեքսեյ Կալինինը գտնում է, որ Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի նախագահների ստորագրած Սեւծովյան նավատորմի կիսման համաձայնագիրը «կարելի է արտահայտել մեկ նախադասությամբ. արագացնել Սեւծովյան նավատորմի փլուզումը»: «Սլավա Սեւաստոպոլյա» թերթին տված հարցազրույցում նա նշեց, որ նավատորմը նախատեսված է հարավային սահմանների անվտանգության ապահովման համար, ըստ որում ոչ միայն Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի, ինչպես նշված է համաձայնագրում, այլեւ Բելառուսի, Հայաստանի, Ղազախստանի, Մոլդովայի եւ այլ պետությունների սահմանների:

Նախկին հրամանատարի կարծիքով, նավատորմի մարտավիճակին առնչվող գլխավոր հարցն այդ համաձայնագրով ցնցվում է: «Խոռվարար նավատորմից հարկավոր է արագորեն ազատվել, ինչը եւ հիանալի անում են երկու նախագահները», նշեց Կալինինը: Նավատորմի նախկին հրամանատարը գտնում է, որ այժմ պատգամավորները, նավատորմի համակարգիչ խորհրդի անդամները պետք է «առավել խստությամբ առաջադրեն նավատորմի միասնության հարցը»:

ԻՖ

Հարավսլավիայի եւ Խորվաթիայի արտգործնախարարները Մոսկվայում: Ինչպես ԻՖ-ին հայտնեցին Ռուսաստանի ԱԳՆ լավատեղյակ աղբյուրները, հինգշաբթի ուշ երեկոյան Մոսկվա պետք է ժամաներ Հարավսլավիայի արտգործնախարար Վլադիսլավ Իովանովիչը: Տեսակցության երկուշաբթի օրը Մոսկվա կժամանի Խորվաթիայի ԱԳՆ ղեկավար Մատե Գրանիչը: Նրանք հանդիպում կունենան Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւի եւ նախագահի հատուկ ներկայացուցիչ, փոխարտգործնախարար Վիտալի Չուրկինի հետ, որը զբաղվում է Հարավսլավիայի խնդրի կարգավորման հարցերով:

ԻՖ

Հրավիրում ենք զինվորական երդման արարողության

Հայաստանի Հանրապետության տարածքում Դաշնակցային Ռուսաստանի զինված ուժերի հրամանատարությունը ռուսաստանյան բանակի զորամասում զորակոչված երիտասարդ զինվորների հարազատներին ու մերձավորներին հրավիրում է մասնակցելու զինվորական երդման արարողությանը, որը տեղի կունենա Քանաքեռ ավանում կիրակի օրը հունիսի 27-ին, ժամը 10.00-ին:

GUMET Co LTD

Հուլիսի 20-ից «Գումէտ» ֆիրման առաջարկում է խմբային ուղեւորություններ հանգստի եւ բիզնեսի նպատակով:

- ԱՄՆ – 9 օր. Լոս Անջելես՝ 6 օր, Լաս Վեգաս՝ 3 օր: Ապահովում ենք հյուրանոցով, սննդով, հրապուրիչ զվարճություններ եւ հանգիստ օվկիանոսի ափին: Երթուղին՝ Երեւան-Մոսկվա, Անքորիջ-Լոս Անջելես-Անքորիջ-Մոսկվա-Երեւան:
- Թաիլանդ – 8 օր, 3 աստղանի հյուրանոց Բանգկոկում, սնունդ, հանգիստ օվկիանոսի ափին: Երթուղին՝ Երեւան-Մոսկվա-Բանգկոկ-Մոսկվա-Երեւան:
- Հունաստան – 7 օր, ապահովում ենք հյուրանոցով եւ սննդով: Զվարճություններ եւ հանգիստ ծովի ափին: Երթուղին՝ Երեւան-Մոսկվա-Աթենք-Կիպրոս-Աթենք-Մոսկվա-Երեւան:
- Սիրիա – 5 օր (Դամասկոս), նախաճաշ, 2 տեղանոց համարներ հյուրանոցում: Երթուղին՝ Երեւան-Մոսկվա-Դամասկոս-Մոսկվա-Երեւան:
- Վիետնամ – 7 օր, 3 աստղանի հյուրանոց, ապահովում ենք սննդով: Երթուղին՝ Երեւան-Մոսկվա-Հոշիմին-Վանգ-Տաու-Հոշիմին-Մոսկվա-Երեւան
- Հարավ-Աֆրիկյան Հանրապետություն – 8 օր, 3 աստղանի հյուրանոց, ապահովում ենք սննդով: Երթուղին՝ Երեւան-Մոսկվա-Յոհաննեսբուրգ-Մոսկվա-Երեւան:
- Ինչպես նաեւ ծեւակերպում ենք անհատական ուղեւորություններ հետեւյալ երկրներ՝ Մեքսիկա, Գերմանիա, Իսպանիա, Թաիլանդ:

ԵԹԵ ԴՈՒՔ ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ ԵՔ ԱՐՏՈՆՅԱԼ ՍԱԿԱԳՆԵՐՈՎ ՁԵՌՔ ԲԵՐԵԼ ԱՎԻԱՏՈՄՍԵՐ ԴԵՊԻ ԱՇԽԱՐՀԻ ՑԱՆԿԱՑԱԾ ԵՐԿԻՐ, ԴԻՄԵՔ «ԳՈՒՄԵՏ» ՖԻՐՄԱՅԻՆ

Մեր հասցեն՝ «Անի» հյուրանոց, 5 հարկ, 508 սենյակ: Հեռ. 594-508

ՊԱՐԲԵՐ

AIRLINES OF AVIT

«ԱՎԻՏ» ֆիրման կազմակերպում է չվերթ

ԵՐԵՎԱՆ-ԽԱԲԱՐՈՎՍԿ

Թռիչքը կկայանա հուլիսի 1-ին:
Տուրիստական ֆիրմաներից ընդունվում են հայտեր:
Տեղեկությունների համար զանգահարել 56-49-78

Մինսկը ԱՄՆ հատկացրած միջոցներն անբավարար է համարում: Երբ Դագլըս Հոգը գլխավորեց Բելառուսի ԱԳՆ-ը, Ռուսաստանի հետ հարաբերությունները կշարունակեր, բայց կձգտեր աստիճանաբար միանալ եվրոպական ընկերակցությանը: Մեծ Բրիտանիայի արտաքին գործոց եւ համագործակցության պետական նախարարը չորեքշաբթի օրը այդ մասին հայտարարեց Մինսկում Բելառուսի արտգործնախարար Պյոտր Կրավչենկոյի հետ անցկացրած մամուլի ասուլիսում: Մինսկում գտնում են, որ Բելառուսի տարածքից միջուկային սպառազինությունների դուրսբերմանն օժանդակելու նպատակով ԱՄՆ հատկացնելիք 64,2 մլն դոլարն անբավարար կլինի: Փորձագետների գնահատումներով, կպահանջվի մոտ 222 մլն դոլար: «Հանրապետությանը պետք է օգնեն ոչ միայն ԱՄՆ-ը, այլեւ Արեւմտյան Եվրոպայի երկրները», նշեց Կրավչենկոն:

ԻՖ

Հայտարարություն

Վաճառվում են 2 եւ 3 սենյականոց բնակարաններ Մերձմոսկվայում (Մոսկվայից 9 կմ հեռու), նոր շենքում:

Հեռախոս
(095) 2974388, 2973111

Անշարժ գույքի եւ արժեթղթերի հայկական բորսա:

Հեռախոս
25.27.89 25.46.67

«ԲԱՍԵՆ» ֆիրման ընդունում է աշխատանքի CO գազով զոդողների եւ փականագործների:
Զանգահարել 24-66-09
ժ. 9.00-18.00

ՍԱՄՎԵԼ 90

կոոպերատիվը կազմակերպում է տուրիստական ուղերթներ հետեւյալ ուղղություններով:

Երեւան-Բուլղարիա
Երեւան-Լեհաստան
Երեւան-Չինաստան
Երեւան-Սիրիա

Զանգահարել 24-81-13, ժ. 9.00-18.00

«ՆՈՐՈՒԹՅՈՒՆ ՍԵՐՎԻՍ»

տուրիստական ֆիրման առաջարկում է անհատական եւ խմբային նոր արտասահմանյան շրջագայություններ

Լիբանան	7 օր	(Երեւան-Բեյրութ-Երեւան)
Հարավային Կորեա	6 օր	(Երեւան-Սեուլ-Երեւան)
Հորդանան	7 օր	(Երեւան-Ամման-Երեւան)
Սիրիա	7 օր	(Երեւան-Ամման-Հալեպ-Երեւան)
Հունաստան	4 օր	(Երեւան-Սալոնիկ-Երեւան)
Իտալիա	4 օր	(Երեւան-Վենետիկ-Երեւան)

✔ Բոլոր ուղերթները կատարվում են «Ռուսական ավիագծեր» ավիաընկերության հարմարավետ օդանավերով:
✔ Ելքի փաստաթղթերի եւ մուտքի այցագրերի ձեւակերպումը ամենասեղմ ժամկետներում:
✔ Խմբային զբոսաշրջիկներին զեղչ է արվում:
✔ Շրջագայության արժեքի մեջ մտնում են ինքնաթիռի տոմսը, հյուրանոցում մնալը, սնունդը, ուղեւորի ճանապարհի կանգառներից անվճար փոխադրումը, օդանավակայանում դիմավորումը եւ հուղարկումը:

Ուղեւորության պայմանների եւ թռիչքի օրերի մասին կարելի է իմանալ 52 43 51 հեռախոսահամարով
Ֆիրմայի հասցեն. Երեւան, Իսահակյան 28, 3-րդ հարկ:

«ԱՐՄԵՆԻԱ» ասոցիացիան

կազմակերպում է կոմերցիոն չվերթներ

ԵՐԵՎԱՆ-ՔԻՇՆԵՎ-ԵՐԵՎԱՆ

երթուղով

Կազմակերպում է նաեւ Բուլղարիա եւ Ռումինիա տուրիստական ուղերթներ

Գները սովորականից 20% ցածր
Հարմարավետությունն ապահովված է

Երեւան, Անի հյուրանոց 306 սենյակ: Հեռ. 52.92.57, 594.306:

Լուրերի Հոսք

Կրոնական բախումներ Լվովում

Լվովի մարզի ՆԳ վարչության տեղեկությունների համաձայն, մարզում շարունակվում են կրոնական տարբեր դավանանքների ներկայացուցիչների բախումները: Օրերս Ստարոսամբորսկի շրջանի Նիժանկովիչի գյուղում տեղի է ունեցել հույն կաթոլիկների եւ Ուկրաինայի ինքնուրույն ուղղափառ եկեղեցու կողմնակիցների զանգվածային ծեծկռտուք: Այն չի կարողացել կանգնեցնել նույնիսկ կրոնավորը:

Սնարք

Կքննարկվի ԱՊՀ միջբանկային հարաբերությունների հարցը

Ռուսաստանի խորհրդարանը նախատեսել է հունիսի 25-ի իր նիստում քննարկել ԱՊՀ միջբանկային հարաբերությունների հարցը: Այդ առաջարկությունն արած բյուջեի ծրագրերի հարկերի եւ գների մշտական հանձնաժողովի նախագահ Ալեքսանդր Պոչինոկը հինգշաբթի օրը ԳԽ նստաշրջանում հայտնեց, որ Ռուսաստանի կենտրոնական բանկը պատրաստել է միջբանկային հատուկ համաձայնագիր, որը խստորեն սահմանափակում է Համագործակցության մյուս հանրապետությունների վարկավորման կարգը:

ԻՖ

Պարզունակ շարադրանք

Փարիզի «Մոնդը» հրապարակել է Ռուսաստանի պարբերական մամուլին նվիրված հոդված: Այնտեղ մասնավորապես ասվում է. «Տնտեսական նոր պայմաններում ռուսական թերթերը ստիպված են որոնել ֆինանսավորման նոր ձեւեր, որոնց հրատարակություններ հովանավորներ են փնտրում արդյունաբերական ձեռնարկությունների մեջ, մյուսները ֆինանսական օգնություն են ստանում տարբեր քաղաքական կուսակցություններից: Այդ պատճառով ռուսական շատ թերթեր դառնում են քաղաքական տարբեր ուժերի հովանավորված վերահսկողության զոհերը: Միեւնույն ժամանակ, նախկին ԽՍՀՄ մյուս հանրապետությունների իրավիճակի վերաբերյալ ռուսական թերթերի շատ հրապարակումներ մակերեսային բնույթ են կրում եւ [illegible] վերլուծության փոխարեն տալիս են խնդիրների պարզունակ շարադրանքը, որը հանգեցնում է ժողովրդավարների ու կոմունիստների, մահմեդականների ու քրիստոնյաների դիմակայությանը: Պարբերական հրատարակությունների վիճակի քաղությունը խորանում է նաեւ Ռուսաստանում փոփոխվող քաղաքական իրավիճակի եւ գործադիր ու օրենսդիր իշխանությունների հակամարտության հետեւանքով»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Ուսանողները առեւանգել են դեռահասների

Թբիլիսի, 24 հունիսի. Սնարք: Մի հանցախումբ հունիսի 22-ին Գորի քաղաքում առեւանգել է 14-ամյա դեռահասի: Իրենց զոհին տանելով Թբիլիսիի բնակարաններից մեկը, առեւանգիչները հեռախոսով փրկագին են պահանջել տղայի ծնողներից, ներկայացնելով 150 հազար դոլարի պահանջ: Նույն բնակարանում հունիսի 23-ին խմբին բռնել են հանցանքի վայրում: Հանցագործները Թբիլիսիի բժշկական ինստիտուտի ուսանողներ էին, ըստ որում նրանցից մեկը ապագա մանկաբույժ է: ■

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի

Azg armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ առաստեղծների հեղինակ ՊԱՎԵԼ ՊԱԼԼԱՔՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@